

The Relationship between Ethical Orientations and Tendency to Commit Research Violations with the Moderating Role of Individual Independence

Hossein Rajabdorri ¹

Article info	Abstract
DOI: 10.30470/er.2026.2092018.1545 Original Article Submission History Received: 18/06/2026 Revised: 23/07/2026 Accepted: 07/08/2026 Published: 23/09/2026 Conflict of Interests The authors declare no conflict of interest. Funding/Support This research has not received any financial support from funding organizations. Extraction This article is not derived from a dissertation. AI Usage No artificial intelligence tools were used in the preparation of this article.	The present study aimed to examine the relationship between ethical orientations and the propensity for research misconduct, with the moderating role of individual autonomy, among graduate accounting students and graduates in Iran. This study employed a descriptive-correlational research design. The statistical population consisted of master's and doctoral students and graduates in accounting across the country. A total of 174 participants were selected through convenience sampling. Data were collected using standardized questionnaires. The study was conducted in 2024. The proposed research model, comprising four hypotheses, was analyzed using Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM) with SmartPLS software. The findings indicated that consequentialist ethical orientation was negatively and significantly associated with the propensity for research misconduct among graduate accounting students and graduates. Likewise, deontological ethical orientation showed a significant negative relationship with the propensity for research misconduct. Furthermore, individual autonomy played a significant moderating role by strengthening the negative relationships between ethical orientations and the propensity for research misconduct. In other words, higher levels of individual autonomy intensified the inhibitory effects of both ethical orientations on the propensity for research misconduct. These findings highlight the importance of fostering ethical orientations and promoting individual autonomy as complementary mechanisms for reducing the propensity for research misconduct. Strengthening these factors may contribute to enhancing the integrity, credibility, and trustworthiness of academic research and, consequently, support the advancement of scientific knowledge. Keywords: Ethical Orientations, Consequentialist, Deontological, Research Ethics, Individual Independence.

1. Postdoc in Accounting, Vice-Chancellor for Development, Resources Management and Planning, Fasa University of Medical Sciences, Fasa, Hosrado@gmail.com.

Introduction

Research misconduct has become one of the major ethical challenges facing higher education institutions and scientific communities worldwide. Unethical practices such as plagiarism, fabrication, falsification, and selective reporting threaten research integrity and reduce public trust in scientific findings (Fanelli, 2009; Martinson et al., 2005). Previous studies have emphasized that ethical orientations play an essential role in ethical decision-making by guiding researchers' judgments according to moral principles or expected consequences (Reidenbach & Robin, 1990; Tanner et al., 2007). Nevertheless, ethical orientations alone may not be sufficient to prevent research misconduct because researchers frequently experience pressures associated with publication requirements, academic competition, and career advancement. Under such circumstances, individual autonomy may strengthen the ability to act consistently with personal ethical values rather than external pressures (Ryan & Deci, 2020; Fink et al., 2023).

Although research misconduct has attracted increasing scholarly attention, empirical evidence regarding the simultaneous effects of deontological and consequentialist ethical orientations together with individual autonomy remains limited, particularly in developing countries and among accounting students. Given the importance of professional ethics in accounting and its direct relationship with public trust, investigating the mechanisms that discourage research misconduct is particularly important. Accordingly, the present study examines the relationship between ethical orientations and the tendency to commit research misconduct while investigating the moderating role of individual autonomy among Iranian accounting graduate students and graduates.

Main Body

This study employed an applied explanatory-correlational research design using Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM). The statistical population consisted of master's and doctoral accounting students and graduates across Iran. Using convenience sampling, 174 valid questionnaires were collected during 2024.

Data were collected using the standardized questionnaire developed by Fink et al. (2023), measuring four constructs: deontological ethical orientation, consequentialist ethical orientation, individual autonomy, and tendency toward research misconduct. Reliability and validity of the measurement model were evaluated using Cronbach's alpha, Composite Reliability (CR), Average Variance Extracted (AVE), and discriminant validity according to the Fornell–Larcker criterion. All indices exceeded recommended thresholds, confirming satisfactory psychometric properties of the measurement model.

The conceptual framework was developed based on ethical decision-making theory. Deontological ethical orientation assumes that individuals evaluate ethical behavior according to universal moral duties

and obligations regardless of outcomes (Kant, 2003; Reidenbach & Robin, 1990). Conversely, consequentialist ethical orientation evaluates ethical decisions according to anticipated consequences and expected benefits or harms. In addition, Self-Determination Theory proposes that autonomous individuals are more capable of acting according to internal values instead of external pressures, thereby strengthening ethical behavior (Ryan & Deci, 2020). Based on these theoretical foundations and previous empirical evidence (Fink et al., 2023), four research hypotheses were proposed.

The structural model demonstrated satisfactory explanatory and predictive power. The coefficient of determination indicated that ethical orientations and individual autonomy explained a substantial proportion of the variance in research misconduct tendency. Furthermore, SRMR and Stone–Geisser's Q^2 statistics confirmed acceptable model fit and predictive relevance.

The findings demonstrated that deontological ethical orientation had a statistically significant negative relationship with research misconduct tendency. Individuals who were strongly committed to ethical duties and professional responsibilities reported lower intentions to engage in unethical research practices. This finding supports previous studies emphasizing the preventive role of moral principles in reducing unethical academic behavior (Tanner et al., 2007; Fink et al., 2023).

Similarly, consequentialist ethical orientation significantly reduced research misconduct tendency. Participants who carefully evaluated the negative academic, professional, and social consequences of unethical research behavior exhibited lower willingness to violate research integrity. This finding is consistent with previous empirical studies suggesting that awareness of adverse consequences discourages unethical decision-making (Fink et al., 2023).

The moderating analysis further revealed that individual autonomy significantly strengthened both relationships. Researchers with greater autonomy were better able to translate ethical beliefs into ethical behavior because they relied primarily on internal moral values rather than external academic pressures. Consequently, individual autonomy reinforced the negative effects of both deontological and consequentialist ethical orientations on research misconduct tendency.

Overall, the findings extend previous literature by demonstrating that ethical orientations and individual autonomy function as complementary mechanisms in reducing research misconduct. While ethical orientations provide moral guidance, autonomy enables researchers to implement these ethical standards despite environmental pressures. Therefore, ethics education should move beyond simple compliance with regulations and emphasize critical thinking, independent judgment, and personal responsibility.

Conclusion

This study investigated the relationships between ethical orientations, individual autonomy, and research misconduct tendency among Iranian accounting graduate students and graduates. The findings

confirmed that both deontological and consequentialist ethical orientations significantly reduced individuals' tendency to engage in research misconduct. Furthermore, individual autonomy strengthened these negative relationships by enabling researchers to act consistently with their internal ethical values.

These findings support previous research indicating that ethical decision-making depends not only on ethical knowledge but also on personal autonomy and independent judgment (Ryan & Deci, 2020; Fink et al., 2023). The study contributes to the literature by integrating ethical orientations and individual autonomy into a comprehensive explanatory framework within the context of higher education in Iran.

From a practical perspective, universities should complement ethics education with programs that promote critical thinking, self-regulation, ethical reasoning, and autonomous decision-making. Such initiatives can strengthen research integrity, enhance public confidence in scientific findings, and reduce unethical academic practices. Future research is encouraged to investigate these relationships across other academic disciplines and institutional settings using longitudinal research designs and larger representative samples.

References

- Alshurafat, H., Al Shbail, M. O., Hamdan, A., Al-Dmour, A., & Ensour, W. (2024). "Factors Affecting Accounting Students' Misuse of ChatGPT: An Application of the Fraud Triangle Theory". *Journal of Financial Reporting and Accounting*. 22(2), 274–288.
- Amiri, A., & Parsaei, A. (2021). "Investigating the Impact of Professional Ethics on the Performance of Accounting Students (A Case Study of Fars Province)". *Proceedings of the 11th International Conference on Modern Research in Management, Economics, and Development*. [In Persian]
- Baghomian, R., & Rajabdorri, H. (2024). "Examining the Effect of the Fraud Triangle on the Tendency to Commit Research Fraud While Using GPT Chat in Accounting Students and Graduates". *Journal of Value & Behavioral Accounting*. 8(16), 47–70. [In Persian]
- Bland, J., Center, A., Finstad, A., Risbey, R., & Staples, G. (2005). "A Theoretical, Practical, Predictive Model of Faculty and Department Research Productivity". *Academic Medicine*. 80(3), 225–237.
- Bloodgood, J., Turnley, W., & Mudrack, P. (2008). "The Influence of Ethics Instruction, Religiosity, and Intelligence on Cheating Behavior". *Journal of Business Ethics*. 82(3), 557–571.
- Boden, R., Epstein, D., & Latimer, J. (2009). "Accounting for Ethos or Programmes for Conduct? The Brave New World of Research Ethics Committees". *The Sociological Review*. 57(4), 727–749.
- Boseley, S., & Davey, M. (2020, June 4). "COVID-19: Lancet Retracts Paper That Halted Hydroxychloroquine Trials". *The Guardian*.
<https://www.theguardian.com/world/2020/jun/04/covid-19-lancet-retracts-paper-that-halted-hydroxychloroquine-trials>
- Cabral-Cardoso, C. (2004). "Ethical Misconduct in the Business School: A Case of Plagiarism That Turned Bitter". *Journal of Business Ethics*. 49, 75–89.
- Dadmand, F., & Raisolsadati, A. (2023). "The Contribution of Ethical Attitudes with the Mediating Role of Psychological Pressure in Explaining Ethics and Organizational Performance". *Ethical Reflections*. 4(2), 71–89. [In Persian]
- Dadmand, F., & Raisolsadati, A. (2023). "The Contribution of Ethical Attitudes with the Mediating Role of Psychological Pressure in Explaining Ethics and Organizational Performance". *Ethical Reflections*. 4(2), 71–89. [In Persian]
- Debackere, K., Rappa, A., & Clarysse, B. (1995). "Autonomy and Persistence in Industrial Research: The Dilemma Revisited". *Best Paper Proceedings – Academy of Management*. 55, 417–421.
- Dianati Deilami, Z., Omrani, H., & Gharibi, S. (2024). "The Impact of Using Big Data Simulation on Students' Ability to Detect Fraud". *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*. 13(52), 47–60. [In Persian]
- Fanelli, D., Costas, R., Fang, F. C., Casadevall, A., & Bik, E. M. (2019). "Testing Hypotheses on Risk Factors for Scientific Misconduct via Matched-Control Analysis of Papers Containing Problematic Image Duplications". *Science and Engineering Ethics*. 25(3), 771–789.
- Fang, F. C., & Casadevall, A. (2011). "Retracted Science and the Retraction Index". *Infection and Immunity*. 79(10), 3855–3859.
- Fink, M., Gartner, J., Harms, R., & Hatak, I. (2023). "Ethical Orientation and Research Misconduct Among Business Researchers Under the Condition of Autonomy and Competition". *Journal of Business Ethics*. 183, 619–636.
- Galvin, F. (1999). "Slavery and Universalizability". *Kant-Studien*. 90(2), 191–203.
- Garwe, E. C. (2019). "Quality Assurance Agencies: Creating a Conducive Environment for Academic Integrity". *South African Journal of Science*. 115(11/12), 1–7.

- Gilbert, J., & Denison, R. (2003). "Research Misconduct". *Clinical Radiology*. 58(7), 499–504.
- Hall, J., & Martin, R. (2019). "Towards a Taxonomy of Research Misconduct: The Case of Business School Research". *Research Policy*. 48(2), 414–427.
- Hejazi, R., Rajabdorri, H., & Bordbar, M. (2020). "Identifying Factors Influencing Tendency to Cheat in Accounting by Emphasizing Fraud Triangle Theory". *Journal of Accounting Advances*. 12(2), 133–158. [In Persian]
- International Federation of Accountants. (2018). "*Handbook of the International Code of Ethics for Professional Accountants*" (Including International Independence Standards).
<https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IESBA-Handbook-Code-of-Ethics-2018.pdf>
- Kant, I. (2003). *Critique of Pure Reason* (K. Smith, Trans.). Palgrave Macmillan.
- Karnalim, O., Chivers, W., & Panca, B. (2022). "Educating Students About Programming Plagiarism and Collusion via Formative Feedback". *ACM Transactions on Computing Education (TOCE)*. 22(3), 1–31.
- Kiaie Taleghani, N., & Zeinabadi, H. (2020). "Consequences of Scientific Fraud of Iranian Researchers in Scientific-International Databases: Analysis of a Qualitative Study". *Journal of Science and Technology Policy*. 13(2), 2–12. [In Persian]
- Kornfeld, S. (2012). "Perspective: Research Misconduct: The Search for a Remedy". *Academic Medicine*. 87(7), 877–882.
- Korsgaard, C. (1996). *Creating the Kingdom of Ends*. Cambridge University Press.
- Korsgaard, C. (2002). *Self-Constitution: Action, Identity and Integrity*. Oxford University Press.
- Luhmann, N. (1977). *Funktion der Religion*. Suhrkamp.
- Lund, B. (2000). "An Empirical Examination of Marketing Professionals' Ethical Behavior in Differing Situations". *Journal of Business Ethics*. 24, 331–342.
- Martin, R. (2012). *Does Peer Review Work as a Self-Policing Mechanism in Preventing Misconduct: A Case Study of a Serial Plagiarist*. In T. Mayer & N. Steneck (Eds.), *Promoting Research Integrity in a Global Environment* (pp. 97–114). World Scientific Publishing/Imperial College Press.
- Martin, R. (2013). "Whither Research Integrity? Plagiarism, Self-Plagiarism and Coercive Citation in an Age of Research Assessment". *Research Policy*. 42(5), 1005–1014.
- Martinson, C., Anderson, S., & De Vries, R. (2005). "Scientists Behaving Badly". *Nature*. 435(7043), 737–738.
- McNair, T. (2000). "Universal Necessity and Contradiction in Conception". *Kant-Studien*. 91, 25–43.
- Momeni, M., & Faal Ghayoumi, A. (2010). *Statistical Analyses Using SPSS* (2nd ed.). Tehran: Ketab-e No Publishing. [In Persian]
- Momtazian, A., & Rajabdorri, H. (2023). "The Effect of Hidden Curriculum on Research Ethics in Accounting Students". *Empirical Research in Accounting*. 13(2), 235–260. [In Persian]
- Naseri, A., & Fathi, M. (2018). "Examining the Factors Affecting Graduate Accounting Students' Tendency Toward Plagiarism". *Empirical Research in Accounting*. 7(4), 1–20. [In Persian]
- National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2017). *Fostering Integrity in Research*. National Academies Press.
- O'Neill, O. (1989). *Universal Laws and Ends-in-Themselves*. In O. O'Neill (Ed.), *Constructions of Reason* (pp. 126–144). Cambridge University Press.
- Pandza, K., & Ellwood, P. (2013). "Strategic and Ethical Foundations for Responsible Innovation". *Research Policy*. 42(5), 1112–1125.

- Paton, J. (1962). *Der Kategorische Imperativ*. De Gruyter.
- Powell, L., & Singh, N. (2016). "An Integrated Academic Literacy Approach to Improving Students' Understanding of Plagiarism in an Accounting Course". *Accounting Education*. 25(1), 14–34.
- Rajabdorri, H., & Khani Zalan, A. (2021). "The Relationship Between Commitment to Religious Beliefs and Convictions (Taqwa) and Academic Integrity: An Examination of Accounting Students' Perspectives". *Culture in the Islamic University*. 10(36), 475–490. [In Persian]
- Rajabpour, E., Fakhri Hamidianpour, F., Hosseini Eghbal, A., & Setayeshmanesh, P. (2022). "Identifying and Analyzing the Importance of Key Factors Affecting Employees' Ethical Behavior Using the Fuzzy SWARA Approach". *Ethical Reflections*. 3(2), 69–92. [In Persian]
- Reidenbach, R. E., & Robin, D. P. (1990). "Toward the Development of a Multidimensional Scale for Improving Evaluations in Business Ethics". *Journal of Business Ethics*. 9(8), 639–653.
- Rest, J. R. (1986). *Moral Development: Advances in Research and Theory*. New York: Praeger.
- Reyneke, Y., Shuttleworth, C. C., & Visagie, G. (2021). "Pivot to Online in a Post-COVID-19 World: Critically Applying BSCS 5E to Enhance Plagiarism Awareness of Accounting Students". *Accounting Education*. 30(1), 1–21.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). *Self-Determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development, and Wellness*. Guilford Press.
- Santoso, A., & Cahaya, F. (2019). "Factors Influencing Plagiarism by Accounting Lecturers". *Accounting Education*. 28(4), 401–425.
- Schneewind, J. B. (1992). *Autonomy, Obligation and Virtue: An Overview of Kant's Moral Philosophy*. In P. Guyer (Ed.), *The Cambridge Companion to Kant* (pp. 309–341). Cambridge University Press.
- Shalvi, S., Handgraaf, M. J. J., & De Dreu, C. K. W. (2011). "Ethical Manoeuvring: Why People Avoid Both Major and Minor Lies". *British Journal of Management*. 22(S1), 16–27.
- Smith, K., Emerson, D., Haight, T., & Wood, B. (2022). "An Examination of Online Cheating Among Business Students Through the Lens of the Dark Triad and Fraud Diamond". *Ethics and Behavior*. 33(6), 1–28.
- Soleimani, H., Soleimani, H., & Salehfar, D. (2014). "Explaining the Factors Affecting Graduate Accounting Students' Lack of Interest in Research and Scholarly Activities". *Accounting and Social Interests*. 4(2), 97–116. [In Persian]
- Tanner, C., Medin, D. L., & Iliev, R. (2007). "Influence of Deontological Versus Consequentialist Orientations on Act Choices and Framing Effects: When Principles Are More Important Than Consequences". *European Journal of Social Psychology*. 38(5), 757–769.
- Titus, S. L., Wells, J. A., & Rhoades, L. J. (2008). "Repairing Research Integrity". *Nature*. 453(7198), 980–982.
- Walther, L. (2020). "The Accounting Profession and Careers". Chapter 1: Welcome to the World of Accounting. <https://www.principlesofaccounting.com/chapter-1/accounting-profession/>
- Wardani, D. K., & Putri, A. (2023). "The Fraud Triangle of Accounting Students' Academic Cheating". *Proceeding of International Conference on Accounting and Finance*. 1(23), 32–39.
- Zhang, W., Jex, S. M., Peng, Y., & Wang, D. (2017). "Exploring the Effects of Job Autonomy on Engagement and Creativity: The Moderating Role of Performance Pressure and Learning Goal Orientation". *Journal of Business Psychology*. 32(3), 235–251.

تأملات اخلاقی

دوره هفتم، شماره سوم (پیاپی ۲۷)، پاییز ۱۴۰۵، صفحات ۸۷-۱۱۵

شاپا الکترونیکی: ۱۱۵۹-۲۷۱۷ / شاپا چاپی: ۴۸۱۰-۲۶۷۶

<https://jer.znu.ac.ir>

تأملات اخلاقی
نشریه علمی دانشگاه زنجان

رابطه جهت‌گیری‌های اخلاقی و تمایل به تخلف پژوهشی با نقش تعدیلگر استقلال فردی

حسین رجب‌دري^۱

اطلاعات مقاله	چکیده
DOI: 10.30470/er.2026.2092018.1545	هدف این پژوهش، مطالعه رابطه جهت‌گیری‌های اخلاقی و تمایل به تخلف پژوهشی با نقش تعدیلگر استقلال فردی در دانشجویان و دانش‌آموختگان حسابداری کشور است. پژوهش حاضر، توصیفی-همبستگی است و جامعه آماری آن شامل دانشجویان و دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی کارشناسی ارشد و دکتری رشته حسابداری در کشور بود. نمونه برگزیده شامل ۱۷۴ نفر است که با استفاده از نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و برای بررسی متغیرهای پژوهش از پرسش‌نامه استاندارد استفاده شد. همچنین، دوره زمانی مورد مطالعه سال ۱۴۰۳ است. برای تحلیل یافته‌ها نیز در قالب ۴ فرضیه از روش معادلات ساختاری توسط نرم‌افزار Smart PLS، استفاده شد. یافته‌های آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان داد که بین جهت‌گیری اخلاقی نتیجه‌گرا و تمایل به تخلف پژوهشی در بین دانشجویان و دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی حسابداری کشور، رابطه منفی و معناداری وجود دارد. همچنین، بین جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا و تمایل به تخلف نیز رابطه منفی و معناداری مشاهده شد. افزون بر آن با حضور استقلال فردی به‌عنوان متغیر تعدیلگر، اثر منفی مشاهده‌شده بر رابطه‌های ذکر شده به‌صورت منفی تقویت می‌شود. بدین معنی که استقلال فردی، رابطه منفی بین متغیر مستقل و وابسته را تقویت می‌کند. باتوجه‌به یافته‌ها در راستای کاهش تخلف‌های پژوهشی از آنجاکه جهت‌گیری‌های اخلاقی موجب کاهش و استقلال فردی موجب تعدیل آن می‌شود، توجه به آن از اهمیت زیادی برخوردار است تا بتوان باتوجه‌به یافته‌های پژوهش‌هایی که می‌تواند به ایجاد چشم‌انداز و توسعه علمی کمک کند، قابلیت اتکای بیشتری داشت.
مقاله پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۰۳/۲۸ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۵/۰۵/۰۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۵/۰۱۶ تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۷/۰۱	
حمایت مالی و تعارض منافع مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.	
استخراج این مقاله متخذ از پایان‌نامه / رساله نیست.	
استفاده از هوش مصنوعی در نگارش این مقاله از هوش مصنوعی استفاده نشده است.	
	واژگان کلیدی: جهت‌گیری اخلاقی، نتیجه‌گرایی، وظیفه‌گرایی، اخلاق پژوهش، استقلال فردی.

۱. پسادکتری حسابداری، معاونت توسعه، مدیریت منابع و برنامه‌ریزی، دانشگاه علوم پزشکی فسا، فسا، ایران Hosrado@gmail.com

مقدمه

مشکل وجود رفتار نادرست در محیط دانشگاهی به‌ویژه در رشته‌های حسابداری و بازرگانی در سال‌های اخیر، به دلایلی از جمله میزان بودجه پژوهشی، تلاش برای دستیابی به رتبه‌های برتر دانشگاهی و رکود جایگاه اجتماعی، مورد توجه بسیار زیادی قرار گرفته است (Hall & Martin, 2019, p. 414). اگرچه ممکن است تصور شود بروز رفتارهای نادرست پدیده‌ای نادر است، اما با وجود این، مشکل ذکر شده در اشکال مختلف، آشکارا به چشم می‌خورد و ضمن بار اخلاقی آن، می‌تواند متأثر از ویژگی‌های رفتاری پژوهشگران نیز باشد. بر اساس گزارشی که در رشته مهندسی منتشر شده است در بین پژوهشگران از هر سه نفر، همه آن‌ها به ارائه یافته‌های پژوهش به صورت سوگیرانه اعتراف کرده‌اند (Fanelli, 2009, p. 775). از آنجاکه جنبه‌های اخلاقی و اجتماعی برای ذی‌نفعان دارای اهمیت است (دادمند و رئیس‌الساداتی، ۱۴۰۲؛ رجب‌پور و همکاران، ۱۴۰۱)، پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه اصول اخلاقی در دانشگاهیان نشان داده است که دانشجویان رشته‌های حوزه تجارت مانند حسابداری، به اخلاق حرفه‌ای پایبندی کمتری دارند و این امر نگرانی‌هایی را برانگیخته است (امیری و پارسایی، ۱۴۰۰). هدف پژوهش حاضر با توجه به اهمیت موضوع، مطالعه رابطه جهت‌گیری اخلاقی و وظیفه‌گرا و نتیجه‌گرا با تمایل به تخلف پژوهشی با نقش تعدیلگر استقلال فردی است.

«تقلب تحصیلی»^۱ و پژوهشی، نقض آشکار صداقت تحصیلی است که شامل مواردی مانند: سرقت ادبی یا جعل در محیط آموزشی می‌شود (Wardani & Putri, 2023, p. 32; Karnalim, Chivers, & Panca, 2022, p. 2; Smith et al., 2022, p. 4). این امر می‌تواند شامل تخلف در امتحان‌ها یا پژوهش‌ها، کپی‌کردن کار دیگران، جعل داده‌ها یا یافته‌های پژوهش، خرید یا به‌دست آوردن غیرمجاز پاسخ تکالیف یا امتحان‌ها و همکاری نادرست با دیگران باشد. چنین رفتاری مغایر با استانداردهای دانشگاهی است و می‌تواند منجر به عواقب شدیدی مانند مردودی در درس موردنظر، دوره یا حتی تعلیق و اخراج از دانشگاه شود (Karnalim et al., 2022, p. 3). مطابق با محیط ایران نیز از دیدگاه کیانی‌طالقانی و زین‌آبادی (۱۳۹۹) کاهش حمایت اجتماعی از علم، تنزل جایگاه علمی بین‌المللی ایران و کم‌رنگ شدن اهمیت آموزش از پیامدهای منفی و تغییر نگرش سیاست‌گذاران به تخلف پژوهشی، بازبینی نظام پذیرش دانشجو، اصلاح آئین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی و همچنین آموزش، مصادیق تخلف پژوهشی و جایگاه قانونی آن از پیامدهای مورد انتظار افشای این پدیده است. به طور خاص در رشته حسابداری نیز یافته‌های سلیمانی، سلیمانی و صالح‌فر (۱۳۹۳) در راستای تبیین عوامل مؤثر بر عدم تمایل دانشجویان تحصیلات تکمیلی حسابداری به پژوهش نشان داد که عدم وجود امکانات تحقیقاتی در دانشگاه‌ها و عدم رضایت دانشجویان از امکانات موجود در صدر عوامل شناسایی شده قرار دارد. بین محل تحصیل و تمایل به پژوهش نیز رابطه معناداری وجود دارد. همچنین، دانشجویان توانایی خود را در خصوص انجام فعالیت‌های پژوهشی اندک می‌شمارند که بیانگر ضعف مفرط نظام آموزشی موجود در این خصوص است. همچنین، تمایل به تخلف پژوهشی مانند ارائه یافته‌ها و تحلیل‌ها به صورت یک‌سویه یا جهت‌دار، یکپارچگی جامعه علمی را زیر سؤال می‌برد (Martinson et al.,

(2005, p. 737; Cabral-Cardoso, 2004, p. 78; Gilbert & Denison, 2001, p. 501) و می‌تواند زمینه را برای بروز «تراژدی انبازه‌ها»^۱ یا «تراژدی منابع مشترک» به وجود آورد که این مسئله، وضعیت را به گونه کلی بدتر می‌کند (Martin, 2012, p. 114). تراژدی انبازه‌ها یا تراژدی منابع مشترک یکی از مفاهیم مهم در «بوم‌شناسی انسانی»^۲ است و به حالتی اشاره دارد که یک منبع مشترک متناهی، بین تعداد زیادی از انسان‌ها وجود داشته باشد و آن‌ها در برابر این تصمیم قرار بگیرند که تا چه اندازه از آن منبع مشترک استفاده کنند. منبع مشترک می‌تواند مواردی مانند جنگلی که از چوب درختان آن استفاده می‌کنند یا جو زمین که در آن گاوهای گلخانه‌ای را رها می‌کنند باشد که مصرف بی‌رویه موجب به‌خطراتادن پایداری آن‌ها خواهد شد. در این شرایط، افراد در برابر این دوراهی قرار می‌گیرند که آیا برای حفظ منابع در بلندمدت از برداشت‌های خود بکاهند، یا برای بالابردن منافع خود و پیشگیری از عقب افتادن از دیگرانی که در حال استفاده از آن منبع هستند و دیرپازود آن را به پایان می‌رسانند، به برداشت حداکثری از آن پردازند. بروز این مسئله در حیطه پژوهش می‌تواند مشکل‌های زیادی را به وجود آورد و اعتماد به یافته‌ها را خدشه‌دار کند. افزون بر آن، در صورت بروز تمایل به تخلف پژوهشی و عادی شدن آن در جامعه، استفاده‌کنندگان از یافته‌های پژوهش مانند سیاست‌گذاران، مدیران و سایر افراد، ممکن است اقدام‌های خود را بر اساس یافته‌های نادرست پژوهشی بنا کنند (Bosley & Dawes, 2020, p. 5). این امر می‌تواند در مدیریت و اجرا نیز فاجعه‌آفرین باشد. درنتیجه، ضرورت پژوهش روشن می‌شود و لازم است که پیرامون تمایل به تخلف پژوهشی به‌ویژه در رشته حسابداری که به اعتماد عمومی بیشتر وابسته است و در آن حفظ حیثیت حرفه‌ای برجسته است و عدم توجه به آن حیثیت آتی را نیز خدشه‌دار می‌کند، مطالعه تجربی صورت گیرد تا بتوان بر اساس یافته‌ها، ضمن جلوگیری از مخدوش شدن حیثیت حرفه‌ای، خروجی‌های پژوهشی را نیز کاربردی‌تر و به واقعیت نزدیک‌تر کرد و از این نظر نیز فاصله علم و عمل را باتکیه بر اخلاق کاهش داد. ضرورت توجه به این موضوع در رشته حسابداری نیز از این جهت است که سرقت ادبی و رعایت صداقت علمی در آموزش حسابداری به یکی از دغدغه‌های مهم دانشگاه‌ها تبدیل شده است (Powell & Singh, 2016, p. 16) و نگرانی زیادی در بخش آموزش عالی طی چند سال گذشته به‌ویژه با افزایش شبکه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی اینترنتی و دسترسی آسان و ارزان به این منابع به وجود آمده است (ناصری و فتحی، ۱۳۹۷، ص ۲). اگرچه تخلف پژوهشی دانشجویان و دانش‌آموختگان حسابداری در مقایسه با رسوایی‌های شرکتی چیز مهمی نیست، اما نباید آن را نادیده گرفت (Reyneke, Shuttleworth, & Visagie, 2021, pp. 2-3). تخلف پژوهشی در دانشجویان و دانش‌آموختگان حسابداری، حاکی از رفتار حسابداران است که موضوع به رابطه موازی بین ناراستی و عدم صداقت در سطح دانشگاه و رفتار غیراخلاقی آتی اشاره می‌کند. صداقت از مبانی حرفه حسابداری محسوب می‌شود (IFAC, 2018, p. 4) و درنتیجه، متخصصان باید رفتار اخلاقی از خود نشان دهند. از آنجاکه برنامه‌های حسابداری، موضع اقتصادی قریب‌الوقوعی نسبت به سرنوشت شرکت‌ها و حتی کشورها دارد، نمونه‌های ناراستی علمی دانشجویان حسابداری علت این دغدغه و نگرانی است (Garrow, 2019, p. 2). سرمایه‌گذاران، بستانکاران و جامعه عمومی از

حسابداران انتظار دارد تا با صداقت رفتار کنند (Walser, 2020, p. 1). اگر دانشگاه‌ها نتوانند رفتار اخلاقی را میان حسابداران آینده اشاعه دهند، جامعه از پیامدهای وخیمی رنج خواهد برد (Reyneke et al., 2021, p. 3).

محیط پژوهشی مانند سایر موارد مشابه، با افزایش میزان رقابت و در راستای به‌دست آوردن حقوق و مزایای بیشتر و فرصت‌های شغلی بهتر، با چالش‌هایی مواجه می‌شود (Fang & Casadevall, 2011, p. 3856). برای کاهش میزان خسارت این جنبه منفی، جامعه پژوهشی، عموم مردم و سیاست‌گذاران خواستار بازبینی بیشتری در زمینه قوانین پژوهشی شده که این مسئله منجر به اجرای قوانین جدیدی در این زمینه شده است (Pandza & Ellwood, 2013, p. 1115). نمونه‌هایی از این قوانین در سطح داخلی مانند «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی» و در سطح بین‌المللی مانند «منشور اخلاقی آکادمی مدیریت»^(۱)، شامل روش‌های ارزیابی اخلاقی و نیز تشکیل نهادهایی است که بر پایبندی و میزان رعایت این قوانین نظارت کنند (Martin, 2013, p. 1007). با این حال، همان‌گونه که در سال‌های گذشته مشخص شده است، حتی با اعمال دقیق‌ترین قوانین و مقررات، ریشه‌کن کردن تخلف در زمینه پژوهشی به گونه کامل امکان‌پذیر نیست. در نتیجه، جهت‌گیری‌های اخلاقی و ویژگی‌های فردی هریک از پژوهشگران، به گونه مستقیم به اخلاقی یا غیراخلاقی بودن روند پژوهش مربوط می‌شود (Tanner, Medin, & Iliev, 2007, p. 760). توسعه این امر نیز منجر به ترویج جوامع اخلاقی می‌شود که در آن «جامعه‌پذیری»^(۲) اخلاقی و احترام متقابل از طریق ترویج توجه به مسائل اخلاقی و اقدام بر اساس آن‌ها در بین پژوهشگران افزایش پیدا می‌کند (Titus, Wells, & Rhoades, 2008, p. 981). با وجود اینکه چنین ابتکارهایی می‌تواند جهت‌گیری‌های اخلاقی را در بین پژوهشگران افزایش دهد، اما نمی‌توان به گونه کلی از تأثیر این جهت‌گیری‌های اخلاقی بر کاهش میزان تخلف پژوهشی مطمئن بود (Fink et al., 2023, p. 622). با عنایت به مطالب بیان‌شده، مسئله پژوهش پیرامون اهمیت توجه به حوزه اخلاق پژوهش مشخص شد. در ادامه بر اساس مبانی نظری موجود، انجام پژوهش به صورت اخلاقی تحت تأثیر دو نوع جهت‌گیری است: ۱- جهت‌گیری اخلاقی نتیجه‌گرا که ارزیابی رفتار در مواجهه با پیامدهای آن را تضمین می‌کند و ۲- جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا که ارزیابی رفتارهایی را که بر اساس وظایف، حقوق و تعهدهای فرد تعیین شده است را تضمین می‌کند (Reidenbach & Robin, 1990, pp. 640-641). چنین استنباط می‌شود که هریک از این جهت‌گیری‌ها، بسته به میزان تأثیر و ویژگی‌هایی که در اختیار دارند، از تمایل به تخلف پژوهشی جلوگیری می‌کند. در نتیجه باتوجه به اهمیت توجه به فرایندهای اخلاقی در پژوهش و سهم مؤثر رویکردهای اخلاقی و ویژگی‌های رفتاری افراد، سؤال‌های پژوهش را می‌توان به این صورت طرح نمود: (۱) آیا بین جهت‌گیری اخلاقی نتیجه‌گرا و جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا با تمایل به تخلف پژوهشی در پژوهشگران رابطه معناداری وجود دارد؟ همچنین، باتوجه به اهمیت مضاعف ویژگی‌های فردی در تغییر رابطه ذکرشده، استقلال فردی به عنوان متغیر تعدیلگر در نظر گرفته شد و در نتیجه، سؤال دوم پژوهش به شرح زیر است: (۲) آیا استقلال فردی، رابطه بین جهت‌گیری‌های اخلاقی نتیجه‌گرا و وظیفه‌گرا را تعدیل می‌کند؟ همچنین در صورتی که رابطه‌های ذکرشده معنادار

است، شدت و جهت آن به چه میزان و به چه سمتی است؟ پژوهش حاضر در راستای پاسخ به پرسش‌های ذکر شده است تا بتوان بر اساس یافته‌ها برنامه‌ریزی‌های بهتری انجام داد و فضای پژوهش را اخلاقی‌تر نمود.

در زمینه دانش‌افزایی نیز قابل ذکر است که یافته‌های این پژوهش به شیوه‌های مختلفی به بهبود فرایند پژوهش و عمل در این زمینه کمک می‌کند: (۱) استدلال‌های مبتنی بر شواهد تجربی در مورد رابطه بین جهت‌گیری‌های اخلاقی و تمایل به تخلف پژوهشی ارائه می‌شود؛ (۲) با مشخص کردن تفاوت‌های این دو جهت‌گیری (وظیفه‌گرا و نتیجه‌گرا)، موارد مربوط به ناهمگونی در بین پژوهشگران مشخص می‌شود؛ (۳) این یافته‌ها با زمینه‌سازی پژوهشی و با در نظر گرفتن درک هریک از پژوهشگران درباره استقلال فردی و اثر تعدیل‌کنندگی آن تکمیل می‌شود؛ (۴) این مطالعه معیارهایی را برای حاکمیت اخلاقی در پژوهش در میان دانشجویان و دانش‌آموختگان حسابداری مورد توجه قرار می‌دهد که شامل آن دسته از جهت‌گیری‌های اخلاقی است که زمینه‌ساز تصمیم‌گیری‌های اخلاقی و محیط‌های سازمانی است که پژوهشگران در آن جای دارند؛ (۵) مطالعه روابط این متغیرها برای اولین بار در محیط کشور انجام گرفته و ضمن دانش نوآوری و توسعه ادبیات متغیرها، می‌تواند به صورت کاربردی در محیط‌های دانشگاهی در راستای توسعه اخلاقی در محیط پژوهش مورد استفاده قرار گیرد.

در ادامه ابتدا مبانی نظری و پیشینه و سپس روش پژوهش، یافته‌ها و بحث و نتیجه‌گیری آورده می‌شود.

مبانی نظری و فرضیه‌های پژوهش

به گونه کلی، تخلف علمی شامل نقض قوانین است، زیرا فرد مرتکب جرم، قوانین را زیر پا می‌گذارد (Bloodgood, Turnley, & Mudrack, 2008, p. 560). تخلف علمی رابطه تنگاتنگی با تخلف‌هایی که در یک سازمان انجام می‌شود دارد، زیرا تخلف در یک سازمان می‌تواند از تخلفی که در نهادهای آموزشی انجام گرفته سرچشمه گیرد و به وجود آید (Santoso & Cahaya, 2019, p. 405). در نتیجه، مقابله با تخلف باید از بخش آموزشی شروع شود، زیرا نمی‌توان تخلف را به یک‌باره کاهش داد؛ بلکه باید از همان مراحل مقدماتی و اولیه تحصیل و آموزش به تدریج مطرح شود (حجازی، رجب‌دري و بردبار، ۱۳۹۹، ص. ۱۳۴).

با توجه به آثار بالقوه و قابل توجه اهمیت سلامت در محیط پژوهشی، پژوهشگران باید از انجام تخلف پژوهشی خودداری کنند (Kornfeld, 2012, p. 878; Lund, 2000, p. 339). از آنجاکه وضع قوانین و مقررات تاکنون تأثیر زیادی در کاهش میزان تخلف نداشته است (Fink et al., 2023, p. 625)، در نتیجه اهمیت جهت‌گیری‌های اخلاقی پژوهشگران در این زمینه به گونه چشمگیری افزایش یافته است (Boden, Epstein, & Latimer, 2009, pp. 730-731).

بین جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا و نتیجه‌گرا که هر دو ریشه در استدلال‌های اخلاقی دارند، تفاوت‌های زیادی وجود دارد (Tanner et al., 2007, p. 761; Reidenbach & Robin, 1990, pp. 640-641). جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا در سنت

کانت^۱ (۲۰۰۳)، مبتنی بر «خودمختار^۲» بودن است و بر اساس هم‌سویی اعمال و رفتار یک شخص با اصول اخلاقی که مختص خود او است، تعریف می‌شود (McNair, 2000, p. 27). زمانی که یک جهت‌گیری اخلاقی پایه و اساس «استدلال اخلاقی^۳» باشد، انگیزه عمل تنها بر اساس عقل و منطق صورت می‌گیرد (O'Neill, 1989, p. 131). براین اساس، جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا به شکلی مستقل عمل می‌کند و عاری از هرگونه محدودیت‌های بیرونی است (Galvin, 1999, p. 195). درنتیجه، «امر مطلق^۴» (Kant, 2003) تعیین می‌کند که یک پژوهشگر چه کاری باید انجام دهد و اصل تکلیف اخلاقی برای انسان‌های عادی به‌عنوان فاعل‌هایی که اراده‌های غیرقدسی دارد؛ به‌صورت امر مطلق جلوه می‌کند. امر مطلق، کیفیت اخلاقی اصولی که فرد در هنگام تعیین مقاصد خود از آن‌ها پیروی می‌کند را از طریق یک «آزمایش فکری^۵» ارزیابی می‌کند. چنانچه فرد مایل باشد تا این اصول را به شکل یک قانون کلی و معتبر درآورد، نیت ناشی از امر مطلق «مثبت» شناخته می‌شود (Schneewind, 1992, pp. 321-323). در این آزمایش فکری، فرد ممکن است نیازهای کل جامعه و همچنین، اهداف دیگران را با استفاده از یک اعتبار عمومی ساختگی و غیرواقعی در رایزنی‌های خود جای دهد (Paton, 1962, pp. 146-148). در اینجا، نیت خیر فرد از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، نه صرفاً یک هم‌سویی ظاهری بین انگیزه فرد و قوانین (Korsgaard, 2002, p. 24). برای روشن‌تر شدن موضوع، اکثر پژوهشگران از ارائه سوگیری در نتیجه‌گیری، حتی در صورتی که انجام این کار به نفع آنان باشد، امتناع می‌ورزند، زیرا تمایل ندارند چنین عملی وجهه آن‌ها را مخدوش کند (Shalvi, Handgraaf, & De Dreu, 2011, p. 18)؛ بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا در کاهش تمایل به تخلف پژوهشی نقش به‌سزایی را ایفا می‌کند و تخلف پژوهشی را کاهش می‌دهد. درنتیجه، فرضیه اول پژوهش به شرح زیر ارائه می‌شود.

فرضیه اول: بین جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا و تمایل به تخلف پژوهشی، رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

در عمل، ملاحظه‌های اخلاقی را نمی‌توان به گونه کامل از محدودیت‌هایی که برای پژوهشگران تعیین شده است، جدا کرد (Rest, 1986, pp. 3-6). پژوهشگرانی که جهت‌گیری آن‌ها نتیجه‌گرا است، استدلال اخلاقی خود را بر اساس پیامدهایی که خود پیش‌بینی کرده‌اند، اعمال می‌سازند که این مسئله نیز به نوبه خود توسط مجموعه‌ای از محدودیت‌ها و قوانین تعیین می‌شود (Kant, 2003). به‌عنوان نمونه، قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌های رفتاری مشخص می‌کند پژوهشگران موظف به انجام چه کارهایی هستند (Luhmann, 1977, p. 88) و در صورت ارتکاب تخلف، چه پیامدهایی در انتظار آنان خواهد بود. آگاهی از این پیامدها زمانی می‌تواند بر رفتار افراد اثرگذار باشد که اعضای جامعه، مشروعیت و الزام‌آور بودن این قواعد را پذیرفته باشند (Korsgaard, 1996, pp. 90-94). در صورتی که هریک از پژوهشگران قوانین را زیر پا بگذارند، با عواقب قانونی و اجتماعی مواجه می‌شوند. آگاهی از چنین عواقبی نقش مهمی در پیشگیری از تخلف پژوهشی ایفا کرده و افراد را از انجام رفتارهای مغایر با استانداردهای جامعه علمی

1. Kant
2. Autonomy
3. Moral Reasoning
4. Categorical Imperative
5. Thought Experiment

باز می‌دارد (National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, 2017, pp. 43-47). در نتیجه، می‌توان نتیجه گرفت که جهت‌گیری اخلاقی نتیجه‌گرا نیز نقش مهمی در کاهش تمایل به تخلف پژوهشی ایفا می‌کند. فرضیه دوم پژوهش نیز به شرح زیر است.

فرضیه دوم: بین جهت‌گیری اخلاقی نتیجه‌گرا و تمایل به تخلف پژوهشی، رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

افزون بر موارد ذکر شده، برخورداری از استقلال فردی یک عامل مهم در ایجاد رابطه بین جهت‌گیری‌های اخلاقی و تخلف پژوهشی است. در هنگام انجام پژوهش، پژوهشگران از استقلال قابل‌توجهی برخوردار هستند که این افراد، هم‌تایان خود را دارای قدرت کمی برای تعیین هرگونه پیامدهای منفی ناشی از تمایل به تخلف در زمینه پژوهشی می‌دانند. این استقلال نیز می‌تواند بر نحوه تصمیم‌گیری و مسئولیت‌پذیری آنان اثرگذار باشد (Debackere, Rappa, & Clarysse, 1995, p. 419). در عین حال، برخورداری از استقلال فردی، تأثیر مثبتی را در زمینه شهرت و فرصت‌های شغلی به همراه دارد.

باتوجه به ویژگی‌های هریک از پژوهشگران، میزان برخورداری هریک از آن‌ها از استقلال فردی متفاوت خواهد بود که این مسئله منجر به بروز پاسخ‌های رفتاری متفاوتی از جانب آن‌ها خواهد شد (Fink et al., 2023, p. 622). برخورداری از استقلال کافی به پژوهشگران این امکان را می‌دهد که تصمیم بگیرند چه کاری را چگونه، چه زمانی و با همکاری چه کسانی انجام دهند (Bland et al., 2005, p. 229). برخورداری از استقلال کافی باعث می‌شود پژوهشگران در انجام وظایف خود آزادی عمل و اختیار بیشتری در تصمیم‌گیری احساس کنند و بتوانند فعالیت‌های پژوهشی را بر اساس قضاوت حرفه‌ای خود سازمان‌دهی کنند (Zhang et al., 2017, p. 237). هرچه پژوهشگران از استقلال فردی بیشتری برخوردار باشند، بیشتر قادر خواهند بود تا استانداردهای اخلاقی خود را در هنگام تصمیم‌گیری به کار گیرند (Ryan & Deci, 2020, pp. 10-18)؛ بنابراین، احتمال وقوع تخلف پژوهشی در میان پژوهشگرانی که ریشه در جهت‌گیری اخلاقی دارند و از استقلال فردی بالایی برخوردار هستند، کمتر خواهد بود. بر این اساس می‌توان بیان داشت که استقلال فردی، رابطه منفی بین جهت‌گیری‌های اخلاقی و تخلف پژوهشی را تقویت می‌کند. در نتیجه، استقلال فردی با تقویت پایبندی به اصول درونی در افراد وظیفه‌گرا و افزایش توانایی تحلیل پیامدها در افراد نتیجه‌گرا، نقش تعدیل‌گر مثبتی ایفا کرده و رابطه منفی بین جهت‌گیری‌های اخلاقی و تمایل به تخلف پژوهشی را تقویت می‌کند. فرضیه سوم و چهارم پژوهش نیز به شرح زیر است.

فرضیه سوم: استقلال فردی، رابطه منفی بین جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا و تمایل به تخلف پژوهشی را تقویت می‌کند.

فرضیه چهارم: استقلال فردی، رابطه منفی بین جهت‌گیری اخلاقی نتیجه‌گرا و تمایل به تخلف پژوهشی را تقویت می‌کند.

پیشینه پژوهش

بررسی پیشینه پژوهش نشان داد که برای نمونه در پژوهشگران داخلی ناصری و فتحی (۱۳۹۷) در بررسی دانشجویان حسابداری دریافتند که (الف) بین میزان ارتکاب به سرقت علمی دانشجویان کارشناسی ارشد حسابداری و میزان «فشارهای محیطی»^۱، میزان

گرایش سیستم آموزشی به رویکردهای سطحی آموزش حسابداری و میزان دسترسی دانشجویان به اینترنت (فناوری اطلاعات)، رابطه مثبت و (ب) بین میزان ارتکاب به سرقت علمی دانشجویان کارشناسی ارشد حسابداری و صلاحیت اخلاقی ایشان، میزان آگاهی آنان از کم و کیف سرقت علمی، میزان حمایت و همراهی استاد با دانشجویان و میزان علاقه ایشان به رشته حسابداری رابطه منفی و معناداری وجود دارد. یافته‌های رجب‌دری و خانی‌ذلان (۱۳۹۹) نیز نشان داد که بین پابندی به باورها و «اعتقادات دینی»^۱ با صداقت علمی در دانشجویان حسابداری، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در نتیجه، با افزایش سطح باورها و اعتقادات دینی، صداقت علمی در دانشجویان حسابداری افزایش می‌یابد. در پژوهش دیگری نیز حجازی و همکاران (۱۳۹۹) دریافتند که بین فشار مالی و فشار کاری و تمایل به تقلب رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. افزون بر آن، بین رقابت غیرمنصفانه و تمایل به تقلب نیز رابطه مثبت و معناداری مشاهده شد. سایر یافته‌های پژوهش نیز نشان داد که بین کنترل و نظارت و توسعه فناوری با تمایل به تقلب در مدرسان حسابداری رابطه معناداری وجود ندارد. یافته‌های پورمهدی و فیضی (۱۴۰۰) نیز نشان داد که میزان به‌کارگیری و توجه به ارتقای اخلاق پژوهشی در راستای تجاری‌سازی تحقیقات دانشگاهی پایین‌تر از میانگین نظری است. میزان اهمیت ارتقای اخلاق پژوهشی در راستای تجاری‌سازی نیز در وضعیت مطلوب است. یافته پژوهش ممتازیان و رجب‌دری (۱۴۰۲) نیز نشان داد که بین «برنامه درسی پنهان»^۲ و اخلاق پژوهش رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. باغومیان و رجب‌دری (۱۴۰۲) در پژوهشی دریافتند که بین ابعاد مثلث تقلب (انگیزه، فرصت و توجیه) و تمایل به تقلب پژوهشی در هنگام استفاده از چت جی پی تی در دانشجویان و دانش‌آموختگان حسابداری، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد که شدت آن ۷۰ درصد است. یافته کلی این پژوهش بیانگر لزوم توجه بیشتر به مقوله تمایل به تقلب و سرقت ادبی در پژوهش‌های رشته حسابداری است تا بتوان در راستای استفاده بهتر از هوش مصنوعی، محیط بهتری را خلق کرد. دیانتی، عمرانی و غریبی (۱۴۰۳) دریافتند که استفاده از شبیه‌سازی کلان داده‌ها در آموزش، تأثیر مثبتی بر توانایی دانشجویان در کشف تقلب در حسابرسی صورتهای مالی و اجزای آن شامل دارایی‌های جاری، دارایی‌های غیر جاری، بدهی‌ها، درآمدها و هزینه‌ها دارد. ضرورت و اهمیت آموزش مباحث مرتبط با کلان داده‌ها به دانشجویان حسابداری و حسابرسی غیرقابل‌انکار به نظر می‌رسد و در این راستا نقش برنامه‌های درسی دانشگاه‌ها جهت آماده‌سازی آن‌ها برای یادگیری مهارت‌های تجزیه و تحلیل کلان داده‌ها به‌ویژه در حوزه کشف تقلب، حائز اهمیت است و این امر انجام اقدامات عملی از سوی دانشگاه‌ها و سایر نهادهای مربوطه را ضروری می‌نماید.

بررسی پیشینه پژوهش در میان پژوهشگران خارجی نیز نشان داد که برای نمونه، Powell & Singh (۲۰۱۶) ضمن تأکید بر ارتقای درک دانشجویان نسبت به سرقت علمی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی حسابداری، به ارزیابی سرقت علمی به‌عنوان موضوعی آموزشی در بین دانشجویان سال دوم تحصیلات تکمیلی حسابداری در استرالیا پرداختند. آن‌ها ضمن ارائه مبانی نظری و عناصر علمی مؤثر بر ارتقا درک دانشجویان حسابداری نسبت به سرقت علمی، پژوهش خود را بر مبنای پرسش‌نامه طراحی نموده و

در یافتند آگاهی بخشی به دانشجویان در زمینه سرقت علمی، موجب توسعه درک آن‌ها از این موضوع می‌شود و تأثیر مثبتی بر پیشگیری از سرقت علمی در دانشجویان حسابداری دارد. Santoso & Cahaya (۲۰۱۹) نیز در بررسی ۱۰۸ مدرس حسابداری در اندونزی با استفاده از رگرسیون چندمتغیره و نظریه مثلث ثقل در یافتند که فشار مالی، فشار کاری، توسعه فناوری، کنترل و نظارت و رقابت غیر منصفانه بر تمایل به تقلب مدرسان حسابداری اثرگذار است. یافته‌های پژوهش Fink et al. (۲۰۲۳) نیز نشان داد که جهت‌گیری اخلاقی موجب کاهش تمایل به تخلف پژوهشی می‌شود و این رابطه با استقلال فردی به صورت منفی تعدیل خواهد شد. یافته‌های et al. Alshurafat (۲۰۲۴) نشان داد که در هنگام حضور اجزای مثلث ثقل، تمایل به تقلب پژوهشی در میان دانشجویان حسابداری افزایش می‌یابد.

تحلیل انتقادی پیشینه پژوهش نشان داد اگرچه پژوهش‌های مفید و مؤثری در این حوزه انجام گرفته و به نتیجه‌های ارزشمندی نیز دست یافته است، اما تاکنون در ایران پژوهشی که به بررسی رابطه جهت‌گیری‌های اخلاقی و تمایل به تخلف پژوهشی با نقش تعدیلگر استقلال فردی پرداخته باشد، مشاهده نشد که در نتیجه، این پژوهش برای اولین بار به بررسی هم‌زمان رابطه جهت‌گیری‌های اخلاقی (نتیجه‌گرا و وظیفه‌گرا) و تمایل به تخلف پژوهشی با نقش تعدیلگر استقلال فردی در دانشجویان و دانش‌آموختگان حسابداری ایران می‌پردازد.

روش پژوهش

نوع پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت، تبیینی-همبستگی است. پژوهش حاضر کاربردی است؛ زیرا به دنبال حل مسئله‌ای واقعی در جامعه یعنی کاهش تخلف پژوهشی است. از طرفی، این پژوهش از نوع تبیینی-همبستگی است و با بهره‌گیری از مدل‌یابی معادلات ساختاری، به بررسی روابط ساختاری و قدرت پیش‌بینی متغیرهای پژوهش و ارزیابی برازش مدل نظری می‌پردازد. این روش به دلیل امکان بررسی این روابط و نقش تعدیلگر استقلال فردی در چارچوب مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار Smart PLS، مناسب‌ترین رویکرد برای پاسخ به سؤالات پژوهش است. به منظور بررسی نقش تعدیلگر متغیرهای پژوهش، در نرم‌افزار Smart PLS متغیرهای تعاملی ایجاد و اثر آن‌ها در مدل ساختاری آزمون شد. با توجه به اینکه تمامی سازه‌های پژوهش بازتابی بودند، متغیرهای تعاملی با استفاده از روش Product Indicator ایجاد و معناداری ضرایب مسیر از طریق روش بوت‌استرپ ارزیابی شد.

جامعه و نمونه

جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان و دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکتری) رشته حسابداری در کشور بود. با توجه به اینکه دسترسی به کل افراد ذکر شده با پراکندگی‌های مختلف، سخت و تا حدودی غیرممکن است و آمار رسمی از تعداد آن‌ها نیز وجود ندارد، تعداد جامعه آماری نامشخص فرض و از روش در دسترس استفاده شد؛ بنابراین، برای محاسبه حجم نمونه در جامعه نامشخص از رابطه (۲) استفاده شد. δ انحراف معیار برای داده‌های طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای از رابطه (۱) برابر با

۰/۶۶۷ است (مؤمنی و فعال‌قیومی، ۱۳۸۹). باتوجه‌به رابطه (۲) حجم نمونه حدود ۱۷۰ نفر به دست می‌آید.

$$\delta = \frac{\max(x_i) - \min(x_i)}{6} = \frac{5-1}{6} = 0.667 \quad \text{رابطه (۱)}$$

$$n = \frac{z^2 \alpha / \delta^2}{\varepsilon^2} = \frac{(1.96)^2 (0.667)^2}{(0.1)^2} = 170 \quad \text{رابطه (۲)}$$

در این پژوهش، توزیع اعضای جامعه نمونه در سطح کشور به‌صورت هدفمند و از پیش تعیین شده نبوده است. در این روش، پس از توزیع پرسش‌نامه بین تعدادی از افراد نمونه اولیه، از آن‌ها خواسته شده تا پرسش‌نامه را برای سایر افراد واجد شرایط در شبکه‌های اجتماعی ارسال کنند؛ بنابراین، توزیع جغرافیایی نمونه به‌صورت ناهمگون و تحت‌تأثیر ارتباطات و پراکندگی جغرافیایی افراد اولیه درگیر در نمونه‌گیری بوده و نماینده دقیقی از توزیع جامعه آماری در سراسر کشور نیست.

معیارهای ورود به پژوهش شامل دانشجویان یا دانش‌آموخته بودن در مقاطع کارشناسی ارشد یا دکتری رشته حسابداری، رضایت آگاهانه برای مشارکت در پژوهش و تکمیل پرسشنامه بود. معیار خروج نیز شامل پرسشنامه‌های ناقص یا دارای الگوی پاسخ‌دهی نامعتبر بود که از تحلیل نهایی کنار گذاشته شدند.

ابزار و شیوه گردآوری

ابزار اصلی گردآوری داده‌ها در این پژوهش، پرسش‌نامه است. دلیل انتخاب این ابزار، ماهیت متغیرهای پژوهش است که همگی از نوع پنهان بوده و به‌طور مستقیم قابل مشاهده نیستند و تنها از طریق سنجش نگرش‌ها و باورهای افراد قابل اندازه‌گیری هستند. همچنین، استفاده از پرسش‌نامه امکان گردآوری داده‌ها از جامعه آماری وسیع و پراکنده را فراهم می‌کند و باتوجه‌به نیاز پژوهش به تحلیل‌های کمی، این ابزار بهترین گزینه برای تولید داده‌های عددی و قابل تحلیل است.

برای سنجش متغیرهای پژوهش از پرسش‌نامه‌های استاندارد جهت‌گیری‌های اخلاقی وظیفه‌گرا و نتیجه‌گرا، تمایل به تخلف پژوهشی و استقلال فردی استفاده شد (Fink et al., 2023). در این پرسشنامه جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا شامل ۵ سوال، جهت‌گیری اخلاقی نتیجه‌گرا شامل ۵ سوال، تمایل به تخلف پژوهشی شامل ۱۰ سوال و استقلال فردی شامل ۶ سوال است. در پرسش‌نامه‌های ذکرشده نیز از طیف لیکرت پنج‌گزینه‌ای استفاده شد که پس از تأیید و انجام اصلاحات موردنظر استادان دانشگاه و صاحب‌نظران مختلف (۳ دانشیار و ۱ استادیار حسابداری)، صورت گرفت. بدین معنا که اعتبار ظاهری و محتوایی پرسش‌نامه‌ها تأیید شد.

شیوه ارسال و دریافت پرسش‌نامه در این پژوهش به‌صورت ترکیبی از روش‌های حضوری و مجازی (آنلاین) بوده است. در مرحله اول، پس از تهیه پرسش‌نامه در فرم نگار گوگل به افراد ارائه شده و از آن‌ها خواسته شده تا به تکمیل آن اقدام کنند. همچنین، از همین افراد خواسته شده تا لینک پرسش‌نامه را به‌صورت مجازی در شبکه‌های اجتماعی و گروه‌های تخصصی مرتبط با رشته حسابداری،

برای سایر افراد واجد شرایط ارسال نمایند. این روش امکان دسترسی به تعداد بیشتری از افراد در جامعه آماری پراکنده را فراهم کرده و داده‌ها به صورت آنلاین و خودکار جمع‌آوری شده‌اند. در شیوه حضوری نیز با مراجعه به دانشگاه‌ها و کسب نظر دانشجویان و دانش‌آموختگان حاضر، پرسش‌نامه‌ها تکمیل شد. با توجه به اینکه پرسشنامه به صورت برخط و از طریق انتشار زنجیره‌ای در شبکه‌های اجتماعی توزیع شد، تعداد دقیق افراد دریافت‌کننده لینک پرسشنامه مشخص نبود؛ بنابراین محاسبه نرخ پاسخ امکان‌پذیر نبود. در نهایت، ۱۷۴ پرسشنامه کامل و قابل تحلیل مبنای تحلیل‌های آماری قرار گرفت.

در برآورد پایایی پرسش‌نامه‌های پژوهش حاضر از روش آلفای کرونباخ استفاده شد و ضریب آلفای کرونباخ پرسش‌نامه جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا ۷۷۶/۰ و جهت‌گیری اخلاقی نتیجه‌گرا ۸۱۳/۰ تمایل به تخلف پژوهشی ۸۴۶/۰ و ضریب آلفای کرونباخ پرسش‌نامه استقلال فردی نیز ۷۵۸/۰ تعیین شد که پایایی پرسش‌نامه‌ها مورد تأیید قرار گرفت.

یافته‌های پژوهش

نمونه پژوهش شامل ۱۷۴ نفر از دانشجویان و دانش‌آموختگان حسابداری کشور است. با توجه به استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری مبتنی بر حداقل مربعات جزئی، کفایت حجم نمونه علاوه بر ملاحظات آماری، بر اساس معیارهای رایج این روش نیز ارزیابی شد. مطابق قاعده ۱۰ برابر، حداقل حجم نمونه باید حداقل ۱۰ برابر بیشترین تعداد مسیرهای ورودی به یک سازه درون‌زا یا بیشترین تعداد شاخص‌های یک سازه باشد. در مدل پژوهش حاضر، حجم نمونه ۱۷۴ نفر به مراتب بیش از حداقل مورد نیاز بوده و برای برآورد مدل کفایت داشته است. میانگین سن پاسخ‌دهندگان نیز ۳۴/۶۳ با انحراف معیار ۸/۹۵ است. جدول ۱ جزئیات اطلاعات پاسخ‌دهندگان را نشان می‌دهد.

جدول ۱: اطلاعات پاسخ‌دهندگان

نوع دانشگاه	مرد	زن	دکتری	دانشجوی دکتری	کارشناسی ارشد	دانشجوی ارشد	جمع
دولتی	۳۲	۳۷	۲۴	۱۵	۱۷	۱۳	۶۹
آزاد اسلامی	۴۷	۳۵	۱۷	۱۰	۳۴	۲۱	۸۲
غیرانتفاعی	۶	۵	-	-	۵	۶	۱۱
پیام‌نور	۸	۴	-	-	۷	۵	۱۲
جمع	۹۳	۸۱	۴۱	۲۵	۶۳	۴۵	۱۷۴

این اطلاعات نشان می‌دهد که جامعه آماری مطالعه از شرایط مناسبی برخوردار است و واجد شرایط بوده‌اند. در ادامه، هریک از فرضیه‌های پژوهش با استفاده از فن حداقل مربعات جزئی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در روش حداقل مربعات جزئی چند نکته از اهمیت بسیار زیاد برخوردار است:

۱. قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده به وسیله بار عاملی نشان داده می‌شود. بار عاملی مقداری بین صفر

و یک است. اگر بار عاملی کمتر از $0/3$ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف‌نظر می‌شود. همچنین، بار عاملی بین $0/3$ تا $0/6$ قابل قبول است و اگر بزرگ‌تر از $0/6$ باشد خیلی مطلوب است.

۲. زمانی که همبستگی متغیرها شناسایی شد، باید آزمون معناداری صورت گیرد. برای بررسی معناداری همبستگی‌های مشاهده‌شده از روش‌های خودگردان سازی (بوت استرپ^۱) یا «برش متقاطع جک نایف^۲» استفاده می‌شود. در این مطالعه، از روش خودگردان سازی استفاده شد که آماره t را ارائه می‌دهد. لازم به ذکر است در سطح خطای ۵ درصد اگر مقدار آماره بوت استرپ t -value بزرگ‌تر از $1/96$ باشد، همبستگی‌های مشاهده‌شده معنادار است.

همچنین، «روایی همگرا^۳» نیز محاسبه شده است. هرگاه یک یا چند خصیصه از طریق دو یا چند روش اندازه‌گیری شود، همبستگی بین این اندازه‌گیری‌ها دو شاخص مهم اعتبار را فراهم می‌سازد. اگر همبستگی بین نمرات آزمون‌هایی که خصیصه واحدی را اندازه‌گیری می‌کند بالا باشد، پرسش‌نامه دارای اعتبار همگرا است. وجود این همبستگی برای اطمینان از این‌که آزمون آنچه را باید سنجیده شود می‌سنجد، ضروری است. برای روایی همگرا «میانگین واریانس استخراج^۴» باید بالاتر از $0/5$ و «پایایی مرکب^۵» نیز باید بالاتر از $0/7$ باشد. در ادامه، جدول ۲ یافته‌های این بخش را نشان می‌دهد.

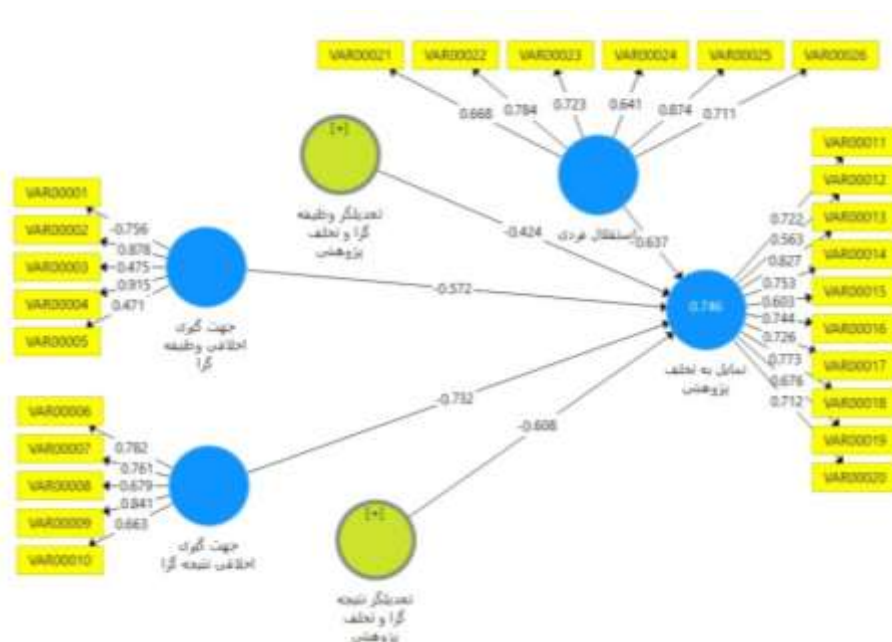
جدول ۲: روایی همگرا و پایایی متغیرهای پژوهش

متغیر	آلفای کرونباخ	میانگین واریانس استخراج	پایایی مرکب
جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا	$0/735$	$0/526$	$0/837$
جهت‌گیری اخلاقی نتیجه‌گرا	$0/788$	$0/560$	$0/863$
تمایل به تخلف پژوهشی	$0/814$	$0/510$	$0/911$
استقلال فردی	$0/864$	$0/544$	$0/876$

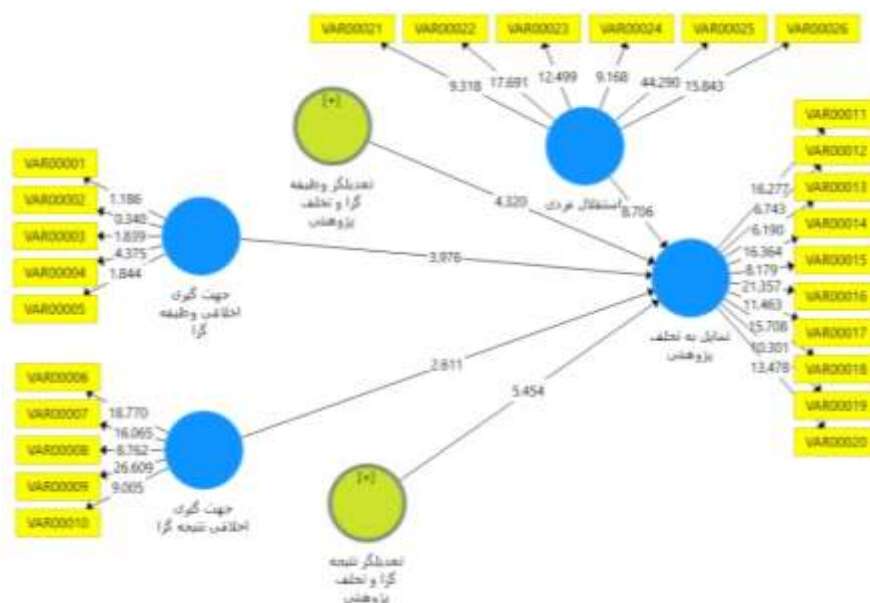
از آنجاکه آلفای کرونباخ تمامی متغیرها بزرگ‌تر از $0/7$ است، بنابراین از نظر پایایی تمامی متغیرها مورد تأیید است. مقدار میانگین واریانس استخراج‌شده نیز بزرگ‌تر از $0/5$ است، بنابراین روایی همگرا نیز تأیید می‌شود. مقدار روایی مرکب نیز در حد مطلوب است. رابطه متغیرهای مورد بررسی در هر یک از فرضیه‌های پژوهش بر اساس یک ساختار علی با فن حداقل مربعات جزئی PLS آزمون شده است. الگوی اندازه‌گیری (رابطه هریک از متغیرهای قابل مشاهده با متغیر پنهان) و الگوی مسیر (روابط متغیرهای پنهان با یکدیگر) نیز محاسبه شده است. برای سنجش معناداری روابط نیز آماره t با روش بوت استرپ محاسبه شد که در نگاره ۱ ارائه شده است. در این الگوی که خروجی نرم‌افزار Smart PLS است، خلاصه یافته‌های مربوط به بار عاملی استاندارد روابط متغیرهای پژوهش ارائه شد. آزمون فرضیه‌های پژوهش بر اساس روابط هریک از متغیرها به تفکیک نیز ارائه شده است. در ادامه، نگاره ۱ و ۲

1. Bootstrap
2. Jackknife
3. Convergent Validity
4. Average Variance Extracted (AVE)
5. Composite Reliability (CR)

یافته‌های مربوط را نشان می‌دهد.

نگاره ۱: روش حداقل مربعات جزئی الگوی کلی پژوهش

نگاره ۲: آماره t-value الگوی کلی پژوهش با روش بوت استرپ

نگاره ۱ نشان داد که R^2 پژوهش به میزان ۰/۷۴۶ است. یافته‌ها نشان داد قدرت رابطه میان متغیرهای جهت‌گیری اخلاقی و وظیفه‌گرا ۰/۴۲- و جهت‌گیری اخلاقی نتیجه‌گرا برابر با ۰/۷۳- محاسبه شد. نقش تعدیلگر استقلال فردی در هر دو رابطه نیز منفی است که نشان می‌دهد در هر دو حالت موجب تقویت رابطه‌های ذکر شده می‌شود. آماره آزمون نیز در همه موارد بالاتر از مقدار بحرانی t در سطح خطای ۵ درصد یعنی ۱/۹۶ بوده و نشان می‌دهد همبستگی مشاهده‌شده معنادار است؛ بنابراین، با اطمینان ۹۵ درصد بین متغیرهای ذکر شده رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

روایی تشخیصی یا واگرا که بیانگر وجود همبستگی‌های جزئی بین شاخص‌های یک سازه و شاخص‌های سازه‌های دیگر است در جدول ۳ نشان داده می‌شود.

جدول ۳: نتایج ارزیابی روایی واگرا بر اساس معیار Fornell-Larcker

متغیرها	جهت‌گیری وظیفه‌گرا	جهت‌گیری نتیجه‌گرا	تمایل به تخلف پژوهشی	استقلال فردی
جهت‌گیری وظیفه‌گرا	۰/۷۲۵۲			
جهت‌گیری نتیجه‌گرا	۰/۶۰۵۴	۰/۷۴۸۳		
تمایل به تخلف پژوهشی	۰/۵۶۷۱	۰/۶۹۴۲	۰/۷۱۴۱	
استقلال فردی	۰/۶۹۲۸	۰/۷۱۳۵	۰/۶۶۹۴	۰/۷۳۷۵

همان‌گونه که مشخص است، مقادیر موجود بر روی قطر اصلی ماتریس از کلیه مقادیر موجود در ستون مربوط آن بزرگ‌تر است و نشان‌دهنده آن است که الگوی ارائه‌شده دارای اعتبار تشخیصی مناسب است. اعداد روی قطر اصلی جدول، جذر میانگین واریانس استخراج‌شده هر سازه را نشان می‌دهد. روایی واگرا زمانی تأیید می‌شود که مقدار هر سازه از ضرایب همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها بیشتر باشد.

به‌منظور ارزیابی برازش مدل ساختاری، از شاخص‌های توصیه‌شده در ادبیات جدید PLS-SEM استفاده شد. مقدار SRMR برابر با ۰/۰۶۱ به دست آمد که کمتر از آستانه پیشنهادی ۰/۰۸ است و بیانگر برازش مناسب مدل با داده‌های تجربی است. همچنین، مقدار Q^2 برای سازه «تمایل به تخلف پژوهشی» برابر با ۰/۳۶۵ محاسبه شد که با توجه به مثبت و نسبتاً بزرگ بودن آن، نشان‌دهنده قدرت پیش‌بینی مطلوب مدل ساختاری است. افزون بر این، مقدار R^2 برای سازه «تمایل به تخلف پژوهشی» برابر با ۰/۷۴۶ به دست آمد که بیانگر تبیین ۷۴/۶ درصد از واریانس این سازه توسط متغیرهای مستقل مدل است؛ بنابراین، نتایج حاکی از برازش و توان پیش‌بینی مناسب مدل پژوهش هستند. جدول ۴ نیز خلاصه یافته‌های پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۴: خلاصه یافته‌های پژوهش

فرضیه	مسیر	ضریب مسیر (β)	آماره t	نتیجه
اول	جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا --> تمایل به تخلف پژوهشی	-۰/۵۷۲	۳/۹۷۶	تأیید
دوم	جهت‌گیری اخلاقی نتیجه‌گرا --> تمایل به تخلف پژوهشی	-۰/۷۳۲	۲/۶۱۱	تأیید
سوم	استقلال فردی --> تمایل به تخلف پژوهشی	-۰/۶۳۷	۸/۷۰۶	تأیید
چهارم	اثر تعدیل‌گر وظیفه‌گرایی بر رابطه استقلال فردی و تمایل به تخلف پژوهشی	-۰/۴۲۴	۴/۳۲۰	تأیید
پنجم	اثر تعدیل‌گر نتیجه‌گرایی بر رابطه استقلال فردی و تمایل به تخلف پژوهشی	-۰/۶۰۸	۵/۴۵۴	تأیید

در مجموع یافته‌های پژوهش به شرح زیر است:

پذیرش فرضیه اول: باتوجه‌به تحلیل داده‌ها، فرضیه اول پژوهش مبنی بر وجود رابطه منفی و معنادار بین جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا و تمایل به تخلف پژوهشی تأیید می‌شود. این یافته نشان می‌دهد که هرچه دانشجویان و دانش‌آموختگان حسابداری بیشتر

به اصول و قواعد اخلاقی پایبند باشند، احتمال ارتکاب تخلفات پژوهشی در آن‌ها کاهش می‌یابد.

پذیرش فرضیه دوم: فرضیه دوم پژوهش، یعنی وجود رابطه منفی و معنادار بین جهت‌گیری اخلاقی نتیجه‌گرا و تمایل به تخلف پژوهشی نیز تأیید می‌شود. این نتیجه حاکی از آن است که هرچه افراد پیامدهای منفی تخلفات پژوهشی را بهتر درک کنند، تمایل کمتری به انجام آن‌ها خواهند داشت.

پذیرش فرضیه سوم (نقش تعدیل‌گر): فرضیه سوم مبنی بر تعدیل شدن رابطه منفی بین جهت‌گیری‌های اخلاقی و تمایل به تخلف پژوهشی توسط استقلال فردی نیز تأیید می‌شود. این یافته نشان می‌دهد که استقلال فردی، شدت تأثیر بازدارنده جهت‌گیری‌های اخلاقی را افزایش می‌دهد.

در نتیجه، با عنایت به موارد مطرح‌شده و یافته‌های پژوهش، توجه بیشتر به اخلاق حرفه‌ای در فرایند پژوهش و تلاش مضاعف برای سالم‌سازی این محیط ضروری است. یافته اصلی پژوهش را نیز می‌توان لزوم توجه بیشتر به اخلاق حرفه‌ای و جهت‌گیری‌های اخلاقی در راستای افزایش صداقت و کاهش تخلف در محیط پژوهشی دانست که می‌تواند ضمن افزایش قابلیت اتکا به یافته‌های پژوهشی به افزایش اعتماد و حیثیت حرفه‌ای نیز کمک کند.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی تأثیر جهت‌گیری‌های اخلاقی (وظیفه‌گرا و نتیجه‌گرا) بر تمایل به تخلف پژوهشی در جامعه دانشجویان و دانش‌آموختگان حسابداری ایران و با تأکید بر نقش تعدیل‌گر استقلال فردی انجام شد. یافته‌های پژوهش به وضوح نشان داد که هر دو نوع جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا و نتیجه‌گرا با تمایل به تخلف پژوهشی دارای رابطه‌ای منفی و معنادار هستند. این بدان معنا است که هرچه افراد بیشتر به اصول اخلاقی و قواعد درونی پایبند باشند و پیامدهای منفی تخلفات را بهتر درک کنند، احتمال ارتکاب این‌گونه رفتارها در آن‌ها کمتر می‌شود. پژوهشگران مختلف در محیط دانشگاهی و علمی، دانش را توسعه می‌دهند. این سیستم به توانایی آنان در استفاده از نتایج قبلی به شیوه اخلاقی و صحیح برای توسعه دانش فعلی بستگی دارد و زمانی منجر به نتیجه می‌شود که پژوهشگر با رعایت اخلاق پژوهش از آن‌ها استفاده کند. وقتی پژوهشگر رفتار اخلاقی نداشته باشد، تمامیت پژوهش زیر سؤال می‌رود و از ارزش آن کاسته خواهد شد.

یکی از مسائل اخلاقی که محیط‌های پژوهشی با آن مواجه می‌شوند تخلف پژوهشی و تمایل به انجام آن است. همراه با انتشار مقاله‌ها، اخباری درباره نقض اخلاق و سرقت ادبی هم شنیده می‌شود؛ بنابراین، سرقت ادبی و کلاهبرداری پژوهشی در دانشگاه‌ها از جمله مسائلی است که باید در جوامع دانشگاهی و علمی و هم در بخش آموزش مورد توجه قرار گیرد تا بتوان اعتماد عمومی به حرفه را در سطح قابل قبولی افزایش داد. از آنجاکه موارد رفتاری در فرد می‌تواند روابط متغیرهای مرتبط با اخلاق و تخلف پژوهشی را مورد تأثیر قرار دهد، در این پژوهش به آزمون تجربی پرداخته شد. در این پژوهش بررسی شد که آیا بین جهت‌گیری‌های اخلاقی نتیجه‌گرا

و وظیفه‌گرا و تمایل به تخلف پژوهشی با نقش تعدیلگر استقلال فردی رابطه معناداری وجود دارد؟ یافته‌ها نشان داد که رابطه جهت‌گیری‌های اخلاقی و تخلف پژوهشی به صورت منفی و معنادار است و با حضور استقلال فردی به عنوان تعدیلگر، این رابطه منفی تقویت می‌شود.

فرضیه اول بر نظریه اخلاق وظیفه‌گرا تأکید دارد که ریشه در فلسفه کانت دارد. بر اساس این نظریه، درستی یک عمل تنها به خود عمل و پایبندی به اصول اخلاقی (مانند صداقت و وظیفه‌شناسی) بستگی دارد و مستقل از نتایج و پیامدهای آن است. در زمینه پژوهش، یک پژوهشگر وظیفه‌گرا به دلیل باور عمیق به اصول امانت‌داری، صداقت و رعایت مالکیت فکری، حتی در شرایطی که تخلف پژوهشی می‌تواند مزایایی برای او داشته باشد، از انجام آن خودداری می‌کند. یافته پژوهش که رابطه منفی بین این دو متغیر را نشان می‌دهد، تأییدکننده این اصل فلسفی در یک محیط کاربردی است.

یافته‌های حاضر با بسیاری از پژوهش‌ها در حوزه اخلاق پژوهشی و سازمانی همسو است. برای مثال، یافته‌های فینک^۱ و همکاران (۲۰۲۳) نشان می‌دهند که افراد دارای جهت‌گیری اخلاقی وظیفه‌گرا، به دلیل پایبندی به قوانین اخلاقی درونی، احتمال کمتری برای ارتکاب رفتارهای غیراخلاقی مانند سرقت ادبی یا داده‌سازی دارند. آن‌ها معتقدند که در محیط‌های پژوهشی، تأکید بر اصول و قوانین اخلاقی، می‌تواند به عنوان یک عامل بازدارنده قوی عمل کند. همچنین، برخی از پژوهش‌ها و دیدگاه‌ها به طور مستقیم این فرضیه را رد نمی‌کنند، اما بر محدودیت‌های آن تأکید دارند. منتقدان معتقدند که در شرایط واقعی و تحت فشارهای محیطی (مانند فشار برای انتشار مقاله، رقابت یا نیاز به موفقیت شغلی)، صرفاً پایبندی به اصول ممکن است کافی نباشد. بر اساس یافته‌ها پیشنهاد می‌شود که نهادهای آموزشی باید در دوره‌های اخلاق پژوهشی، بر آموزش و نهادینه‌سازی اصول اخلاقی، مانند صداقت علمی و مالکیت فکری، تأکید کنند. این اصول باید به صورت بخشی جدایی‌ناپذیر از هویت حرفه‌ای دانشجویان درآیند. همچنین، به جای تمرکز بر پیامدها، بر اهمیت نیت پاک و مسئولیت‌پذیری در پژوهش تأکید شود.

فرضیه دوم بر نظریه اخلاق نتیجه‌گرا به ویژه فایده‌گرایی استوار است. در این دیدگاه، اخلاقی‌ترین عمل، عملی است که بیشترین فایده و کمترین آسیب را برای بیشترین تعداد افراد به همراه داشته باشد. در زمینه پژوهش، یک پژوهشگر نتیجه‌گرا، با تحلیل دقیق پیامدهای تخلف مانند از بین رفتن اعتبار علمی، آسیب به جامعه، پیامدهای قانونی و...، به این نتیجه می‌رسد که هزینه‌های چنین رفتاری بسیار بیشتر از منافع احتمالی آن است؛ بنابراین، به دلیل درک پیامدهای منفی، از آن اجتناب می‌کند. یافته‌های پژوهش که رابطه منفی بین این جهت‌گیری و تخلف را نشان می‌دهد، با دیدگاه‌های نظری فایده‌گرایان همسو است. مطالعاتی مانند پژوهش فینک و همکاران (۲۰۲۳) تأیید می‌کنند که درک پیامدهای منفی رفتارهای غیراخلاقی، می‌تواند به عنوان یک عامل بازدارنده عمل کند. این پژوهش‌ها معتقدند که با آگاهی بخشی به افراد در مورد هزینه‌های واقعی (مالی، اجتماعی و حرفه‌ای) تخلفات پژوهشی، می‌توان از میزان آن‌ها کاست. منتقدان اخلاق نتیجه‌گرا معتقدند که در برخی شرایط، این دیدگاه ممکن است توجیهی برای رفتارهای غیراخلاقی باشد. برای مثال، اگر یک پژوهشگر معتقد باشد که داده‌سازی در یک پژوهش مهم، منجر به یک دستاورد علمی بزرگ می‌شود که

فایده آن برای جامعه بیشتر از آسیب داده‌سازی است، ممکن است به آن عمل دست بزنند. با این حال، در پژوهش حاضر این استدلال پذیرفته نشده و رابطه منفی مشاهده شده است. این نشان می‌دهد که در جامعه مورد مطالعه، افراد به‌درستی پیامدهای منفی تخلفات را درک می‌کنند. مبتنی بر یافته‌ها پیشنهاد می‌شود که در برنامه‌های آموزشی، علاوه بر آموزش اصول، بر تبیین پیامدهای تخلفات پژوهشی نیز تأکید شود. با استفاده از مطالعات موردی واقعی، به دانشجویان نشان داده شود که چگونه یک تخلف پژوهشی می‌تواند به اعتبار و آینده حرفه‌ای آن‌ها آسیب بزند. همچنین، ایجاد شفافیت و سازوکارهای گزارش‌دهی برای تخلف‌ها صورت گیرد تا افراد بتوانند به‌سادگی از پیامدهای اقدامات غیراخلاقی آگاه شوند.

قوی‌تر بودن اثر جهت‌گیری اخلاقی نتیجه‌گرا نسبت به جهت‌گیری وظیفه‌گرا را می‌توان با نحوه تصمیم‌گیری افراد در موقعیت‌های پژوهشی تبیین کرد. افرادی که پیامدهای رفتار خود را مبنای قضاوت اخلاقی قرار می‌دهند، در صورت درک پیامدهای منفی تخلف پژوهشی، مانند خدشه‌دار شدن اعتبار علمی، آسیب به اعتماد عمومی و پیامدهای حرفه‌ای، انگیزه بیشتری برای اجتناب از چنین رفتارهایی خواهند داشت. از این رو، ارزیابی پیامدهای رفتار ممکن است نقش بازدارنده قوی‌تری نسبت به صرف پایبندی به قواعد اخلاقی ایفا کند.

فرضیه سوم و چهارم بر نظریه‌های روان‌شناسی سازمانی و اخلاق فردی استوار است. استقلال فردی به معنای توانایی فرد در تصمیم‌گیری مستقل و خوداتکا، یک نیروی درونی است که به او امکان می‌دهد بدون تأثیرپذیری از فشارهای بیرونی، بر اساس اصول و ارزش‌های خود عمل کند. یافته پژوهش نشان می‌دهد که استقلال فردی در واقع یک متغیر تعدیل‌گر است که قدرت تأثیرگذاری جهت‌گیری‌های اخلاقی را افزایش می‌دهد. یک فرد مستقل، در مواجهه با یک دوراهی اخلاقی، با تکیه بر اصول وظیفه‌گرا یا با تحلیل دقیق پیامدها به‌صورت نتیجه‌گرا، تصمیم درست را اتخاذ می‌کند. بسیاری از مطالعات نشان داده‌اند که افراد مستقل، مسئولیت‌پذیری بیشتری نسبت به تصمیمات اخلاقی خود دارند و در برابر فشارهای سازمانی یا اجتماعی برای انجام رفتارهای غیراخلاقی، مقاومت بیشتری از خود نشان می‌دهند. این پژوهش‌ها تأکید می‌کنند که برای پرورش رفتار اخلاقی در سازمان‌ها، باید به افراد اجازه تصمیم‌گیری مستقل داد. برخی از دیدگاه‌ها نیز هشدار می‌دهند که استقلال فردی بیش از حد ممکن است به فردگرایی افراطی و بی‌توجهی به هنجارهای گروهی و سازمانی منجر شود. با این حال، پژوهش حاضر نشان می‌دهد که در چارچوب یک رابطه منفی با تخلف، استقلال فردی نه تنها مضر نیست، بلکه یک عامل تقویت‌کننده برای رفتار اخلاقی است.

نقش تعدیل‌گر استقلال فردی نشان می‌دهد که ارزش‌های اخلاقی زمانی بیشترین تأثیر را بر رفتار دارند که افراد از استقلال در تصمیم‌گیری برخوردار باشند. افرادی که استقلال بیشتری دارند، کمتر تحت تأثیر فشارهای محیطی یا اجتماعی قرار می‌گیرند و در نتیجه، می‌توانند قضاوت‌های اخلاقی خود را با ثبات بیشتری در رفتارهای پژوهشی منعکس کنند. بنابراین، استقلال فردی زمینه را برای اثرگذاری مؤثرتر جهت‌گیری‌های اخلاقی فراهم می‌کند.

مبتنی بر یافته‌های این بخش لازم است دانشگاه‌ها و نهادهای علمی محیطی را فراهم کنند که دانشجویان و پژوهشگران، احساس امنیت و استقلال فکری کنند. این امر شامل تشویق به تفکر انتقادی، نوآوری و حمایت از تصمیم‌گیری‌های مستقل است. کارگاه‌های

آموزشی نیز می‌توانند بر پرورش مهارت‌هایی مانند حل مسئله، تصمیم‌گیری اخلاقی و خوداتکایی تمرکز کنند تا دانشجویان توانایی بیشتری در اتخاذ تصمیمات مستقل داشته باشند. در بافت آموزش عالی ایران، که رقابت برای انتشار مقاله، ارتقای علمی و موفقیت تحصیلی قابل توجه است، افراد ممکن است با فشارهای بیشتری برای دستیابی به دستاوردهای پژوهشی مواجه شوند. در چنین شرایطی، برخورداری از جهت‌گیری اخلاقی قوی و استقلال در تصمیم‌گیری می‌تواند نقش مهمی در مقاومت در برابر فشارهای بیرونی و کاهش تمایل به تخلف پژوهشی داشته باشد. البته این تفسیر باید با احتیاط انجام شود و برای تعمیم آن به سایر بافت‌های فرهنگی، انجام پژوهش‌های مقایسه‌ای ضروری است.

باتوجه به تأیید اهمیت کاهش تخلف پژوهشی در محیط‌های مختلف، به مدیران و برنامه‌ریزان توصیه می‌شود تا برای شفافیت و حیثیت حرفه‌ای، به جهت‌گیری‌های اخلاقی که موجب کاهش تخلف پژوهشی می‌شود، بیش‌ازپیش توجه نمایند. همچنین، اثر استقلال فردی در این رابطه را نیز در نظر داشته باشند. به پژوهشگران آتی نیز توصیه می‌شود که به بررسی رابطه خلّاقیت و رهبری اخلاقی با تمایل به تخلف پژوهشی با نقش تعدیلگر استقلال فردی و ویژگی‌های شخصیتی بپردازند.

پژوهش حاضر نیز همانند سایر پژوهش‌ها با محدودیت‌هایی مواجه است. برای نمونه، استفاده از ابزار پرسش‌نامه دارای محدودیت‌های ذاتی مانند عدم وجود یکنواختی در پاسخ‌ها، عدم کنترل پژوهشگر نسبت به پاسخ‌ها و محافظه‌کاری بعضی از پاسخ‌دهندگان در پاسخ‌گویی به سؤال‌های پرسش‌نامه است. همچنین، پژوهش حاضر یک مطالعه مقطعی است. برای بررسی دقیق‌تر روابط، انجام پژوهش‌های طولی ضروری است. افزون بر آن، پژوهش تنها بر رشته حسابداری تمرکز دارد و نتایج آن را نمی‌توان به سایر رشته‌ها تعمیم داد.

تقدیر و تشکر

از نظرات و توضیحات سازنده داور محترم مقاله که موجب ارتقای کیفی مقاله شد، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

منابع

- امیری، علی و ابوذر پارسایی. (۱۴۰۰). «بررسی تأثیر اخلاق حرفه‌ای بر عملکرد دانشجویان حسابداری (مطالعه موردی: استان فارس)». *یازدهمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و توسعه*.
- باغومیان، رافیک و حسین رجب‌دري. (۱۴۰۲). «واکاوی اثر مثلث تقلب بر تمایل به تقلب پژوهشی در هنگام استفاده از چت جی‌پی‌تی در دانشجویان و دانش‌آموختگان حسابداری». *دوفصلنامه حسابداری/ارزشی و رفتاری*. ۸ (۱۶): ۴۷-۷۰.
- پورمهدی، عزیز و محمد فیضی. (۱۴۰۰). «شناسایی عوامل برون‌سازمانی مؤثر بر اخلاق پژوهشی در راستای تجاری‌سازی تحقیقات دانشگاهی». *اخلاق در علوم و فناوری*. ۱۶ (۴): ۶۲-۷۱.
- حجازی، رضوان و حسین رجب‌دري و مجتبی بردبار. (۱۳۹۹). «شناسایی عوامل مؤثر بر تمایل به تقلب در مدرسان حسابداری با تأکید بر نظریه مثلث تقلب». *پیشرفت‌های حسابداری*. ۱۲ (۲): ۱۳۳-۱۵۸.
- دادمند فاطمه و علیرضا رئیس‌الساداتی. (۱۴۰۲). «سهم نگرش‌های اخلاقی با میانجی‌گری فشار روانی در تبیین اخلاق و عملکرد سازمانی». *تأملات/اخلاقی*. ۴ (۲): ۷۱-۸۹.
- دیانتی‌دیلمی، زهرا و حامد عمرانی و سمیرا غریبی. (۱۴۰۳). «تأثیر استفاده از شبیه‌سازی کلان داده‌ها بر توانایی دانشجویان در کشف تقلب». *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*. ۱۳ (۵۲): ۴۷-۶۰.
- رجب‌پور، ابراهیم و فخریه حمیدیان‌پور و عزیزه حسینی‌اقبال و پرینا ستایش‌منش. (۱۴۰۱). «شناسایی و تحلیل اهمیت عوامل کلیدی رفتار اخلاقی کارکنان با به‌کارگیری رویکرد سوارا فازی». *تأملات/اخلاقی*. ۳ (۲): ۶۹-۹۲.
- رجب‌دري، حسین و امیررضا خانی‌ذلان. (۱۳۹۹). «رابطه پابندی به باورها و اعتقادات دینی (تقوا) با صداقت علمی: بررسی دیدگاه‌های دانشجویان حسابداری». *فرهنگ در دانشگاه اسلامی*. ۱۰ (۳۶): ۴۷۵-۴۹۰.
- سلیمانی، حمید و حجت سلیمانی و داوود صالح‌فر. (۱۳۹۳). «تبیین عوامل مؤثر بر عدم تمایل دانشجویان تحصیلات تکمیلی حسابداری به تحقیق و پژوهش». *حسابداری و منافع اجتماعی*. ۴ (۲): ۹۷-۱۱۶.
- کیائی‌طالقانی، ناهید و حسن‌رضا زین‌آبادی. (۱۳۹۹). «پیامدهای تقلب علمی پژوهشگران ایرانی در پایگاه‌های علمی بین‌المللی: تحلیل یک مطالعه کیفی». *سیاست علم و فناوری*. ۱۳ (۲): ۲-۱۲.
- ممتازیان، علیرضا و حسین رجب‌دري. (۱۴۰۲). «تأثیر برنامه درسی پنهان بر اخلاق پژوهش در دانشجویان حسابداری». *پژوهش‌های تجربی حسابداری*. ۱۳ (۲): ۲۳۵-۲۶۰.
- مؤمنی، منصور و علی فعال‌قیومی. (۱۳۸۹). *تحلیل‌های آماری با استفاده از SPSS*. چاپ دوم. تهران: انتشارات کتاب نو.
- ناصری، احمد و معصومه فتحی. (۱۳۹۷). «بررسی عوامل مؤثر بر گرایش دانشجویان ارشد حسابداری به سرقت علمی». *پژوهش‌های تجربی حسابداری*. ۷ (۴): ۱-۲۰.

Alshurafat, H., Al Shbail, M. O., Hamdan, A., Al-Dmour, A., & Ensour, W. (2024). "Factors Affecting Accounting Students' Misuse of ChatGPT: An Application of the Fraud Triangle Theory". *Journal of Financial Reporting and Accounting*. 22(2), 274-288.

- Amiri, A., & Parsaei, A. (2021). "Investigating the Impact of Professional Ethics on the Performance of Accounting Students (A Case Study of Fars Province)". *Proceedings of the 11th International Conference on Modern Research in Management, Economics, and Development*. [In Persian]
- Baghomian, R., & Rajabdorri, H. (2024). "Examining the Effect of the Fraud Triangle on the Tendency to Commit Research Fraud While Using GPT Chat in Accounting Students and Graduates". *Journal of Value & Behavioral Accounting*. 8(16), 47–70. [In Persian]
- Bland, J., Center, A., Finstad, A., Risbey, R., & Staples, G. (2005). "A Theoretical, Practical, Predictive Model of Faculty and Department Research Productivity". *Academic Medicine*. 80(3), 225–237.
- Bloodgood, J., Turnley, W., & Mudrack, P. (2008). "The Influence of Ethics Instruction, Religiosity, and Intelligence on Cheating Behavior". *Journal of Business Ethics*. 82(3), 557–571.
- Boden, R., Epstein, D., & Latimer, J. (2009). "Accounting for Ethos or Programmes for Conduct? The Brave New World of Research Ethics Committees". *The Sociological Review*. 57(4), 727–749.
- Boseley, S., & Davey, M. (2020, June 4). "COVID-19: Lancet Retracts Paper That Halted Hydroxychloroquine Trials". *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2020/jun/04/covid-19-lancet-retracts-paper-that-halted-hydroxychloroquine-trials>
- Cabral-Cardoso, C. (2004). "Ethical Misconduct in the Business School: A Case of Plagiarism That Turned Bitter". *Journal of Business Ethics*. 49, 75–89.
- Dadmand, F., & Raisolsadati, A. (2023). "The Contribution of Ethical Attitudes with the Mediating Role of Psychological Pressure in Explaining Ethics and Organizational Performance". *Ethical Reflections*. 4(2), 71–89. [In Persian]
- Debackere, K., Rappa, A., & Clarysse, B. (1995). "Autonomy and Persistence in Industrial Research: The Dilemma Revisited". *Best Paper Proceedings – Academy of Management*. 55, 417–421.
- Dianati Deilami, Z., Omrani, H., & Gharibi, S. (2024). "The Impact of Using Big Data Simulation on Students' Ability to Detect Fraud". *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*. 13(52), 47–60. [In Persian]
- Fanelli, D., Costas, R., Fang, F. C., Casadevall, A., & Bik, E. M. (2019). "Testing Hypotheses on Risk Factors for Scientific Misconduct via Matched-Control Analysis of Papers Containing Problematic Image Duplications". *Science and Engineering Ethics*. 25(3), 771–789.
- Fang, F. C., & Casadevall, A. (2011). "Retracted Science and the Retraction Index". *Infection and Immunity*. 79(10), 3855–3859.
- Fink, M., Gartner, J., Harms, R., & Hatak, I. (2023). "Ethical Orientation and Research Misconduct Among Business Researchers Under the Condition of Autonomy and Competition". *Journal of Business Ethics*. 183, 619–636.
- Galvin, F. (1999). "Slavery and Universalizability". *Kant-Studien*. 90(2), 191–203.
- Garwe, E. C. (2019). "Quality Assurance Agencies: Creating a Conducive Environment for Academic Integrity". *South African Journal of Science*. 115(11/12), 1–7.
- Gilbert, J., & Denison, R. (2003). "Research Misconduct". *Clinical Radiology*. 58(7), 499–504.
- Hall, J., & Martin, R. (2019). "Towards a Taxonomy of Research Misconduct: The Case of Business School Research". *Research Policy*. 48(2), 414–427.
- Hejazi, R., Rajabdorri, H., & Bordbar, M. (2020). "Identifying Factors Influencing Tendency to Cheat in Accounting by Emphasizing Fraud Triangle Theory". *Journal of Accounting Advances*. 12(2), 133–158. [In Persian]

- International Federation of Accountants. (2018). “*Handbook of the International Code of Ethics for Professional Accountants*” (Including International Independence Standards).
<https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IESBA-Handbook-Code-of-Ethics-2018.pdf>
- Kant, I. (2003). *Critique of Pure Reason* (K. Smith, Trans.). Palgrave Macmillan.
- Karnalim, O., Chivers, W., & Panca, B. (2022). “Educating Students About Programming Plagiarism and Collusion via Formative Feedback”. *ACM Transactions on Computing Education (TOCE)*. 22(3), 1–31.
- Kiaie Taleghani, N., & Zeinabadi, H. (2020). “Consequences of Scientific Fraud of Iranian Researchers in Scientific-International Databases: Analysis of a Qualitative Study”. *Journal of Science and Technology Policy*. 13(2), 2–12. [In Persian]
- Kornfeld, S. (2012). “Perspective: Research Misconduct: The Search for a Remedy”. *Academic Medicine*. 87(7), 877–882.
- Korsgaard, C. (1996). *Creating the Kingdom of Ends*. Cambridge University Press.
- Korsgaard, C. (2002). *Self-Constitution: Action, Identity and Integrity*. Oxford University Press.
- Luhmann, N. (1977). *Funktion der Religion*. Suhrkamp.
- Lund, B. (2000). “An Empirical Examination of Marketing Professionals’ Ethical Behavior in Differing Situations”. *Journal of Business Ethics*. 24, 331–342.
- Martin, R. (2012). *Does Peer Review Work as a Self-Policing Mechanism in Preventing Misconduct: A Case Study of a Serial Plagiarist*. In T. Mayer & N. Steneck (Eds.), *Promoting Research Integrity in a Global Environment* (pp. 97–114). World Scientific Publishing/Imperial College Press.
- Martin, R. (2013). “Whither Research Integrity? Plagiarism, Self-Plagiarism and Coercive Citation in an Age of Research Assessment”. *Research Policy*. 42(5), 1005–1014.
- Martinson, C., Anderson, S., & De Vries, R. (2005). “Scientists Behaving Badly”. *Nature*. 435(7043), 737–738.
- McNair, T. (2000). “Universal Necessity and Contradiction in Conception”. *Kant-Studien*. 91, 25–43.
- Momeni, M., & Faal Ghayoumi, A. (2010). *Statistical Analyses Using SPSS* (2nd ed.). Tehran: Ketab-e No Publishing. [In Persian]
- Momtazian, A., & Rajabdorri, H. (2023). “The Effect of Hidden Curriculum on Research Ethics in Accounting Students”. *Empirical Research in Accounting*. 13(2), 235–260. [In Persian]
- Naseri, A., & Fathi, M. (2018). “Examining the Factors Affecting Graduate Accounting Students’ Tendency Toward Plagiarism”. *Empirical Research in Accounting*. 7(4), 1–20. [In Persian]
- O’Neill, O. (1989). *Universal Laws and Ends-in-Themselves*. In O. O’Neill (Ed.), *Constructions of Reason* (pp. 126–144). Cambridge University Press.
- Pandza, K., & Ellwood, P. (2013). “Strategic and Ethical Foundations for Responsible Innovation”. *Research Policy*. 42(5), 1112–1125.
- Paton, J. (1962). *Der Kategorische Imperativ*. De Gruyter.
- Powell, L., & Singh, N. (2016). “An Integrated Academic Literacy Approach to Improving Students’ Understanding of Plagiarism in an Accounting Course”. *Accounting Education*. 25(1), 14–34.
- Rajabdorri, H., & Khani Zalan, A. (2021). “The Relationship Between Commitment to Religious Beliefs and Convictions (Taqwa) and Academic Integrity: An Examination of Accounting Students’ Perspectives”. *Culture in the Islamic University*. 10(36), 475–490. [In Persian]

- Rajabpour, E., Fakhri Hamidianpour, F., Hosseini Eghbal, A., & Setayeshmanesh, P. (2022). "Identifying and Analyzing the Importance of Key Factors Affecting Employees' Ethical Behavior Using the Fuzzy SWARA Approach". *Ethical Reflections*. 3(2), 69–92. [In Persian]
- Reidenbach, R. E., & Robin, D. P. (1990). "Toward the Development of a Multidimensional Scale for Improving Evaluations in Business Ethics". *Journal of Business Ethics*. 9(8), 639–653.
- Rest, J. R. (1986). *Moral Development: Advances in Research and Theory*. New York: Praeger.
- Reyneke, Y., Shuttleworth, C. C., & Visagie, G. (2021). "Pivot to Online in a Post-COVID-19 World: Critically Applying BSCS 5E to Enhance Plagiarism Awareness of Accounting Students". *Accounting Education*. 30(1), 1–21.
- Santoso, A., & Cahaya, F. (2019). "Factors Influencing Plagiarism by Accounting Lecturers". *Accounting Education*. 28(4), 401–425.
- Schneewind, J. B. (1992). *Autonomy, Obligation and Virtue: An Overview of Kant's Moral Philosophy*. In P. Guyer (Ed.), *The Cambridge Companion to Kant* (pp. 309–341). Cambridge University Press.
- Shalvi, S., Handgraaf, M. J. J., & De Dreu, C. K. W. (2011). "Ethical Manoeuvring: Why People Avoid Both Major and Minor Lies". *British Journal of Management*. 22(S1), 16–27.
- Smith, K., Emerson, D., Haight, T., & Wood, B. (2022). "An Examination of Online Cheating Among Business Students Through the Lens of the Dark Triad and Fraud Diamond". *Ethics and Behavior*. 33(6), 1–28.
- Soleimani, H., Soleimani, H., & Salehfar, D. (2014). "Explaining the Factors Affecting Graduate Accounting Students' Lack of Interest in Research and Scholarly Activities". *Accounting and Social Interests*. 4(2), 97–116. [In Persian]
- Tanner, C., Medin, D. L., & Iliev, R. (2007). "Influence of Deontological Versus Consequentialist Orientations on Act Choices and Framing Effects: When Principles Are More Important Than Consequences". *European Journal of Social Psychology*. 38(5), 757–769.
- Titus, S. L., Wells, J. A., & Rhoades, L. J. (2008). "Repairing Research Integrity". *Nature*. 453(7198), 980–982.
- Walther, L. (2020). "The Accounting Profession and Careers". Chapter 1: Welcome to the World of Accounting. <https://www.principlesofaccounting.com/chapter-1/accounting-profession/>
- Wardani, D. K., & Putri, A. (2023). "The Fraud Triangle of Accounting Students' Academic Cheating". *Proceeding of International Conference on Accounting and Finance*. 1(23), 32–39.
- Zhang, W., Jex, S. M., Peng, Y., & Wang, D. (2017). "Exploring the Effects of Job Autonomy on Engagement and Creativity: The Moderating Role of Performance Pressure and Learning Goal Orientation". *Journal of Business Psychology*. 32(3), 235–251.
- National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2017). *Fostering Integrity in Research*. National Academies Press.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). *Self-Determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development, and Wellness*. Guilford Press.